Cena egz. 20 groszy. Nakład 38000 egzemplarzy. Dziś 12 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika" dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI".
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 203. | **BYDGOSZCZ, wtorek dnia 4 września 1928 r.** | **Rok XXII.**

Konsolidacja żywiołu polskiego w Gdańsku.

Nowy zarząd Gminy Polskiej.

Społeczeństwo polskie w Gdańsku, po ostatnich niepowodzeniach wyborczych, spowodowanych różnemi niesnaskami i nieporozumieniami, znajdowało się wczorajszej niedzieli pod **znakiem zgody i harmonijnej współpracy** w obronie kulturalnych i społeczno-gospodarczych potrzeb Polonji gdańskiej, co uwydatniło się należycie na **uroczystem zebraniu konstytucyjnem nowo wybranej Rady Delegatów Gminy Polskiej** w W. M. Gdańsku, E. V., odbytem w wielkiej sali Domu Polskiego.

Zebranie, na które przybyło 78 delegatów oraz liczni przedstawiciele władz i urzędów polskich w Gdańsku, a także pewna liczba zaproszonych gości, było czasami dość burzliwe i drażliwe, **zwyciężyła jednak w końcu zdrowa myśl obywatelska i dobro sprawy ogólnej, które dla wszystkich uczestników było najwyższym wskaźnikiem i jedynem bodajże hasłem obrad.**

Na intencję zjazdu odbyło się w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu **solenne nabożeństwo,** celebrowane przez ks. prob. Komorowskiego. Znakomite kazanie, zastosowane do chwili uroczystej, tak ważnej w życiu Polonji gdańskije, wygłosił ks. poseł Miszewski.

Obrady rozpoczęły się o godz. 10 i pół; zagaił je stosownem przemówieniem prezes Gminy Polskiej, p. Józef Czyżewski. Obrady trwały do godz. 10 wieczorem, gdyż wybory zarówno prezydjum jak i nowego zarządu były imienne i tajne.

Do **prezydjum** (stałego) wybrani zostali: **marszałkiem p. aptekarz Kopczyński, pierwszym wicemarszałkiem p. Jedwabski, drugim wicemarszałkiem p. Budzyński,** radnymi pp. radca pocztowy Kucharski, prezes Związku Młodych Kupców p. Laska, kupiec Ogryczak i rzemieślnik Uller.

Po wspólnym obiedzie, podczas którego przemawiali pp.: **minister Strasburger,** prezes **Czyżewski** i delegat M. S. Z. radca **Matusiński,** wiceprezes Gminy Polskiej **red. Cieszyński** wygłosił sprawozdanie z dziewięciomiesięcznej pracy zarządu, a następnie skarbnik p. **rektor Michna** zdał sprawę ze stanu kasy.

Radca Kucharski imieniem komisji rewizyjnej wniósł o udzielenie zarządowi pokwitowania, co też się stało.

Teraz objął przewodnictwo nowy marszałek p. Kopczyński.

P. **Józefa Czyżewskiego** na wniosek p. dyr. Bresińskiego wybrano jednogłośnie **prezesem honorowym Gminy Polskiej.**

Całemu zarządowi wyrażono podziękowanie i uznanie za dotychczasową pracę dla dobra Polonji gdańskiej.

P. radca **Grabiński** wygłosił obszerny referat na temat „Prawa i obowiązki Rzeczypospolitej Polskiej wobec mniejszości polskiej zagranicą wogóle, a w szczególności w Gdańsku i odwrotnie."

Po krótkiej dyskusji przystąpiono do wyboru nowego **zarządu Gminy Polskiej.** Wybrani zostali:

Prezesem ks. prof. Miszewski.

I wiceprezesem naczelny red. „Gazety Gdańskiej" p. Wł. Cieszyński.

II wiceprezesem ks. prob. Komorowski,

generalnym sekretarzem p. Ludwik Lisiński,

skarbnikiem p. rektor Michna,

radnymi posłowie do sejmu gdańskiego p. dr. Moczyński i prezes Z. Z. P. p. Lendzion.

Tak więc dokonany został wybór nowych władz Gminy Polskiej w Gdańsku.

Z przedstawicieli władz i urzędów polskich brali udział w zebraniu pp.: minister Strasburger, radca Grabiński, radca Kwiatkowski. radca Kieński, radca dr. Bierowski, delegat M. S. Z. radca Matusiński, prezes Dyrekcji Kolei Czarnowski, dyrektor Inspektoratu Celnego inż. Kurnatowski i dyr. gimnazjum polskiego Augustyński.

Naczelnego redaktora pisma naszego, p. Jana Teskę, który otrzymał specjalne zaproszenie, zastępował red. Formański.

F.

Konferencja ustrojowa Ch. D.

Kraków, 2. września. W dniu wczorajszym w wili posła Burtana, na Przegorzałach, odbyła się konferencja, w której wzięli udział wybitni chadecy z całej Polski. Celem jej było ustalenie opinji miarodajnych kół chadeckich, w jakim kierunku iść powinny **zmiany Konstytucji.** Zasadniczy referat wygłosił p. prof. Kutrzeba z Krakowa, a koreferat prezes klubu poselskiego Ch. D. p. Chaciński z Warszawy. Ożywiona dyskusja trwała do późnego wieczora. Z b. dzielnicy pruskiej w konferencji wzięli udział pp. senator Radomski i redaktor Teska.

Z Klubu Chrześcijańskiej Demokracji.

Dziś, w poniedziałek 3 września o godzinie 11 przed południem odbyło się w Sejmie posiedzenie Klubu Parlamentarnego Chrześcijańskiej Demokracji. Posłowie i senatorowie Ch. Dem. brali udział w posiedzeniu.

Krwawa demonstracja komunistyczna w Warszawie.

Tłum rzucił się na policjanta. — I we Lwowie demonstracje komunistyczne.

Warszawa, 3. 9. (tel. wł.) Z okazji tygodnia rosyjskiej młodzieży komunistycznej, komuniści w Warszawie urządzili wczoraj demonstrację uliczną, która miała **krwawy epilog.** O 6-tej wieczorem utworzył się pochód z około 200 osób. Demonstranci nieśli transparent z napisem antypaństwowym i szli w stronę więzienia, gdzie siedzą **więźniowie polityczni.** Mający służbę na ulicy Dzikiej posterunkowy wszedł do sklepu i zawiadomił telefonicznie komisarjat o pochodzie. Gdy wyszedł, demonstranci rzucili się na niego, i zaczęli go bić kijami, cegłami i kamieniami. Policjant pobiegł do przejeżdżającego tramwaju a za nim napastnicy, usiłując go ściągnąć. **Policjant oddał kilka strzałów i zranił trzy osoby.** Przysłane na miejsce **posterunki policyjne, rozpędziło manifestację i aresztowało 10 osób.** Trzy osoby ranne w stanie ciężkim odwieziono do szpitala.

Jak donoszą **ze Lwowa** i tam doszło wczoraj do demonstracji komunistycznej. Rozpędziła ją natychmiast policja konna i piesza. Wykryto tajne zebranie komunistyczne. Aresztowano 3 osób.

M o s k w a. (AW.) Według doniesień z Helsingforsu ostatnie ochłodzenie się stosunków sowiecko-fińskich wpłynęło na zaostrzenie represji rządu finlandzkiego przeciwko komunistom Finlandji. W ciągu dwu dni ostatnich w Finlandji aresztowano około 40 poddanych sowieckich, oskarżonych o komunistyczną propagandę.

Śmierć francuskiego ministra Bokanowskiego

wskutek wypadku lotniczego.

Paryż, 3. 9. (tel. wł.) Wczoraj o godz. 9.20 rano minister handlu Bokanowski udał się na wycieczkę aeroplanem z Toul na uroczystość lotniczą do Clermont-Serrad. Bokanowskiemu towarzyszyli dyrektor technicznej żeglugi powietrznej Le Franc, mechanik, obserwator i pilot. Kilka chwil po odlocie na wysokości kilkaset metrów aparat nagle przestał działać i spadł na ziemię. **Wszyscy pasażerowie ponieśli śmierć na miejscu.** W szczątkach zmiażdżonego aparatu znaleziono zwęglone ciała. Zwłoki min. Bokanowskiego poznano jedynie po platynowej dewizce od zegarka. Na liczną publiczność, która się zebrała na lotnisku, aby pożegnać ministra, katastrofa wywarła przygnębiające wrażenie. Nieszczęście wywołało zatrzymanie się motoru.

Natychmiast po otrzymaniu wiadomości o katastrofie, minister spraw wewnętrznych osobiście zawiadomił żonę zmarłego o bolesnej stracie. Pozostaje ona z czworgiem dzieci. Zmarły liczył 49 lat. Na chwilę przed odlotem oświadczył on jednemu z generałów: „W dziennikach piszą, że ja nigdy nie latam aeroplanem i że staram się zabezpieczyć przed tego rodzaju niebezpieczeństwem. Jednakże podróż powietrzna bynajmniej mnie nie przeraża".

Aeroplan był aparatem jednomotorowym o sile 317 koni; należał on do typu samolotów, używanych na wielkich francuskich linjach komunikacyjnych. Dopiero po uderzeniu o ziemię samolot spłonął. Zwłoki Bokanowskiego zostaną przewiezione do Paryża, gdzie w środę nastąpi pogrzeb.

Manewry armji sowieckiej.

M o s k w a. (AW.) Zapowiedziane na październik manewry armji czerwonej, które odbędą się w ramach trójkąta strategicznego Kijów—Czernichów—Homel, kierowane będą osobiście przez komisarza ludowego wojny Woroszyłowa z udziałem Budiennego i Tuchaczewskiego Ma wziąć w nich udział około 300 tysięcy żołnierzy regularnej armji czerwonej. Zastępcą kierownika manewrów będzie nowomianowany szef czerwonego sztabu generalnego Szapożnikow, stronę polityczno-agitacyjną obejmie Bubnov

Otwarcie Zgromadzenia Ligi Narodów.

Genewa, 3. IX. (tel. wł.) Dziś o godz. 11. przed poł. odbyło się w sali reformatorskiej otwarcie 9-tej sesji Zgromadzenia Ligi Narodów. Po przemówieniu przewodniczącego ostatniej sesji Rady, Ligi, p. Procope, nastąpi **wybór przewodniczącego** Zgromadzenia. Największe szanse mają Duńczyk Calle i minister Benesz. Pierwszego popierają Niemcy, drugiego Anglja.

Wybory do Rady Ligi wyznaczono na 10. b. m.

Watykan chce pogodzić Chorwatów z rządem.

Wiedeń, 3. 9. (tel. wł.) Jak donoszą z Rzymu, w kołach watykańskich panuje zaniepokojenie z powodu naprężonych stosunków między Białogrodem a Zagrzebiem. Watykan zasadniczo nie miesza się w sprawy wewnętrzne państw, lecz ze względu na to, że szefem rządu jugosłowiańskiego jest ksiądz katolicki, Watykan chce użyć swych wpływów, aby katolików chorwackich uspokoić.

Bukareszt, 3. 9. (tel. wł.) Marszałek Piłsudski w drodze powrotnej z Konstancy przybył do miejscowości Hiecep, gdzie został przyjęty uroczyście przez władze miejscowe. Marszałek udał się do portu Braile, gdzie oglądał urządzenia portowe.

* * *

Warszawa, 3. 9. (tel. wł.) Premjer Bartel wyjechał wczoraj do Spały, celem odbycia konferencji z Prezydentem Rzeczypospolitej.

* * *

Lwów, 3. 9. (tel. wł.) Otwarto tu wczoraj Targi Wschodnie w obecności min. Niezabytowskiego, Kwiatkowskiego i Kühna. Przemówienia wygłosili komisarz rządu Strzelecki i min. Kwiatkowski.

* * *

Moskwa, 3. 9. (Tel. wł.) Krążą tu tajemnicze pogłoski o śmierci wiceprezesa wschodnio-chińskiej kolei żelaznej Łaszewicza. Wersja o jego zgonie z powodu katastrofy samochodowej nie znajduje wiary. Twierdzą m. i., jakoby Łaszewicz miał być otruty z polecenia władz chińskich.

Zmiany w prasie poznańskiej

„Dziennik Poznański" donosi: P. dr. Władysław Wróblewski, dotychczasowy naczelny redaktor „Gazety Poznańskiej i Pomorskiej", ustąpił z zajmowanego stanowiska w dniu wczorajszym i wyjechał do Warszawy. Pismo podpisuje za naczelnego redaktora p. Leon Przybyszewski.

Litwa chce przystąpić do paktu Kelloga.

Gdańsk, (AW.) Pełnomocny minister Stanów Zjednoczonych dla Litwy Coleman, wręczył rządowi litewskiemu notę, zapraszającą Litwę do przystąpienia do paktu antywojennego Kelloga. Zaproszenie to było przedmiotem obrad gabinetu litewskiego, który upoważnił ministra spraw zagranicznych Waldemarasa do podpisania paktu. Również rządowi łotewskiemu doręczył poseł amerykański notę w sprawie przystąpienia do paktu. Rada Ministrów Łotwy oświadczyła się zasadniczo **za przystąpieniem**, uzależniając ostateczną decyzję od parlamentu.

Chamberlain ustąpi.

Londyn, (AW.) W kołach politycznych obiega pogłoska, że dymisja lorda admirała Bridgemana jest wstępem do **rekonstrukcji całego gabinetu**. Słychać nawet, że **stanowisko Chamberlaina**, który istotnie jest poważnie chory, jest **zachwiane**. Wymieniają już nawet kandydatów na stanowisko ministra spraw zagranicznych, przyczem najpoważniejszym kandydatem jest minister kolonji **Amery**, największy **przeciwnik kontynentalnej polityki Chamberlaina**. Amery jest zwolennikiem **amerykańskiej orjentacji** w dziedzinie zagranicznej polityki Anglji. W kołach konserwatywnych naprężenie stosunków angielsko-amerykańskich wywołało podobno wielkie zaniepokojenie, tak, że Baldwin zdecydowany jest skierować swoją specjalną uwagę na politykę zagraniczną i osłabić wpływy Chamberlaina.

Włamanie w biały dzień.

Łódź, 3. 9. (Tel. wł.) Wczoraj w biały dzień, dokonano tu zuchwałego włamania do sklepu jubilerskiego przy ulicy Piotrkowskiej. Włamywacze dostali się do składu przez sąsiednie mieszkanie. W dwóch walizach wynieśli niemal wszelką biżuterję. Straty wynoszą na 100 000 złotych.

Popełniła samobójstwo.

W pobliżu Chełma, na przejeździe kolejowym pod Orzewiem, przejechana została przez pociąg ponosząc śmierć na miejscu 24-letnia Helena Kopszewiczówna. Sądząc z okoliczności tego wypadku zachodzi tu samobójstwo. Śledztwo w toku.

Czerwony pokój.

Moskwa, 3. 9. (tel. wł.) „Krasnaja Gazeta“ omawiając pakt Kelloga, wyraża zdanie, że jedynym skutecznym środkiem przeciw wojnie, może być rozagitowanie armij państw burżuazyjnych przez agentów kominternu. Akt stwierdzający przystąpienie Sowietów do paktu Kelloga, ma być wręczony ambasadorowi francuskiemu w Moskwie.

Mieszkania tylko dla robotników.

Moskwa, (AW.) Z Charkowa donoszą, że z powodu zaostrzenia się kryzysu mieszkaniowego przystąpiono do wysiedlania z mieszkań t. zw. ludności niepracującej „nepmanów“, a uzyskane w ten sposób mieszkania przekazano robotnikom. Dotychczas zwolniono 500 pokoi, z pośród wyznaczonych 700. Do mieszań tych wprowadziło się 400 rodzin robotniczych.

Zamknięcie domu gry w Kłajpedzie.

Dyrektorjat krajowy w Kłajpedzie uwzględniając życzenia społeczeństwa miejscowego i sfer gospodarczych postanowił bezapelacyjnie zamknąć miejscowe domy gry.

Rumuński minister wojny w Atenach.

Ateny (AW.) Z okazji przyjęcia w Atenach rumuńskiego ministra wojny Angalescu, i szefa floty rumuńskiej admirała Soodrasa, Venizelos oświadczył, że Grecja nie zamierza przystąpić do Małej Ententy, gdyż interesy państw Małej Ententy nie są identyczne z interesami Grecji. Grecja oddawna już utrzymuje zażyłe stosunki również z innemi państwami. W kołach politycznych przywiązują wielką wagę do wizyty rumuńskiej.

Z święta Przysposobienia Wojskowego powiatu bydgoskiego.

Przepiękny niedzielny poranek zajaśniał nad naszym grodem nadbrdziańskim, napełniając otuchą serca organizatorów wczorajszego święta P. W. na powiat Bydgoszcz. Około godz. 9.30 na dziedzińcu koszarowym 62 p.p. poczęły się zbierać liczne delegacje organizacyj P. W. ze sztandarami, oraz zawodnicy i goście.

Po zbiórce i raporcie, ruszył przy dźwiękach orkiestry

barwny pochód,

prowadzony przez p. kapitana Koca.

Za orkiestrą kroczyli goście — przedstawiciele władz i obywatelstwa, dalej trzech członków organizacji P. W. niosło wieniec — na mogiłę Nieznanego Powstańca, wreszcie pochód zamykały delegacje towarzystw powiatowych, przeplatane delegacjami towarzystw bydgoskich. Reprezentowane były towarzystwa z Łęgnowa, Solca Kujawskiego, Koronowa, Sicienka, Potulic, Żołędowa, oraz Powstańcy i Wojacy (Wilczak, Szwederowo), S. M. P. i Sokół (konny) z Bydgoszczy. Ogółem było 17 sztandarów; kilka delegacyj bez sztandarów.

Pochód ruszył ulicami: Warszawską, Śniadeckich, Pomorską, Gdańską, Jagiellońską, Bernardyńską, do kościoła garnizonowego, gdzie odbyła się

uroczysta msza św.

odprawiona przez ks. prof. Kaję, który równocześnie wygłosił treściwe kazanie. W czasie nabożeństwa piękne łacińskie pieśni odśpiewał chór męski „Echo“.

Po nabożeństwie nastąpiło złożenie wieńca na grobie Nieznanego Powstańca. Długim szpalerem ustawiły się szeregi, powiększone (krótko przed mszą św.) przez delegację Zw. Hallerczyków, przed mogiłą, przy której straż honorową pełniło czterech członków Tow. Powstańców i Wojaków Wilczak-Okole z sztandarem. Pochyliły się sztandary; zapanowała dwuminutowa cisza. A kiedy wieniec został złożony, zabrzmiał hymn narodowy.

Dziesięć minut przed dwunastą, przeciągnęła przed przedstawicielami władz, obywatelstwa i prasy, ustawionymi na Placu Wolności

defilada,

poczem pochód wrócił na dziedziniec koszarowy 62 p.p.

W wielkiej hali gimnastycznej 62. p.p. nastąpił wspaniały obiad żołnierski, urozmaicony produkcjami orkiestry.

Przy stole, przeznaczonym dla gości, siedli m. i. pp. **starosta dr Bereta,** prezes Rady Miejskiej **Beyer,** redaktor Teska, gen. Bakhradze major Zglinicki, kpt. rez. Wiśniewski, Malczewski i inni. W czasie obiadu nastąpiły

liczne przemówienia.

Przemawiali p.p.: starosta dr. Bereta, zwracając się dłuższem, pięknem przemówieniem do zawodników, oraz jako gospodarz witając gości, dalej reprezentant Izb Rolniczych i gen. Bakhradze. Dłuższe, porywające przemówienie wygłosił naczelny redaktor „Dziennika Bydgoskiego“ p. Teska. Mowę jego przyjęto hucznemi oklaskami. Przemawiali jeszcze p.p. major Zglinicki, i kpt. rez. Wiśniewski, ten ostatni jako przedstawiciel Zw. Powstańców i Wojaków.

W miłym nastroju spędzono kilka minut po obiedzie, poczem zawodnicy wyruszyli na strzelnicę garnizonową, a goście rozproszyli się niebawem.

Po południu o godz. 15. rozpoczęły się zawody lekkoatletyczne na boisku Szkoły Oficerskiej. Wyniki podamy osobno.

* * *

Wczorajszym zjazdem swoim zadokumentowały organizacje P. W. w całej pełni swe zrozumienie dla sprawy narodowej: wychowania tęgich i dzielnych obywateli. Nie mniej obywatelstwo, tak lokalne, jak i zamiejscowe, ujawniło swe pełne zrozumienie i szczodre serce, bo nie poskąpiło ofiar na cel tak szlachetny. Tem lepiej wypadła uroczystość.

Niestrudzonym działaczom na tej niwie „Szczęść Boże“ w dalszej tak owocnej pracy.

(Z).

Pięciolecie Tow. Robotników polsko-katolickich na Bielawkach.

Są pierwiastki w życiu katolicko-polskiem, które nie ulegną zniszczeniu pomimo nowych, cuchnących zgnilizną niesionych ze Wschodu prądów, obcych duchowi polskiemu. Mówi się dzisiaj o rozdziale kościoła od Państwa, o wyeliminowaniu religji ze szkół. Ale czy wszyscy zdają sobie z tego sprawę, jakby się taki proces odbył?.... Niech zbadają dobrze duszę polską, niech poznają to głębokie przywiązanie do kościoła katolickiego, a przekonają się, że nie ma siły, która byłaby w stanie zdławić te uczucia w narodzie polskim. Żywym dowodem tego jest każda uroczystość, każdy obchód, każde nieomal zebranie robotników polsko-katolickich, manifestujących potężnie swą przynależność do sztandaru, na którym widnieje hasło: „Bóg i Ojczyzna“!

Taką manifestacją była również uroczystość uczczenia 5-letniej rocznicy istnienia Towarzystwa Robotników Polsko-Katolickich na Bielawkach, która to uroczystość odbyła się w ubiegłą niedzielę. Nie miała ona może tak pięknych szat zewnętrznych, ale treścią i duchem była głęboką i świadczyła o uczuciach katolickich tego towarzystwa.

O godz. 10,30 zebrały się w sali p. Gończy przy rzeźni miejskiej liczne delegacje wszystkich miejscowych towarzystw katolicko-robotniczych ze sztandarami. Przybyła również ze sztandarem delegacja rzemieślników bydgoskich, jakoteż wszystkie towarzystwa bielawskie. Następnie udano się w pochodzie do nowo-budującego się kościoła św. Wincentego a Paulo, gdzie wysłuchano mszy św., odprawionej przez patrona towarzystwa ks. superiora Mazurkiewicza, który też wygłosił z ambony podniosłe głębokie kazanie o obowiązku i potrzebie pracy każdego człowieka dla ogólnego dobra. Po powrocie z kościoła odbyło się w sali p. Gończa

uroczyste zebranie,

które zagaił prezes okręgowy p. Cywiński, witając ks. patrona Mazurkiewicza, p. insp. Kluskowskiego, przedstawicieli Magistratu, przedstawiciela „Dziennika Bydgoskiego“, delegacje oraz przybyłych gości; poczem udzielił głosu sekretarzowi towarzystwa p. Łukaszewskiemu, który odczytał sprawozdanie z dwuletniej działalności towarzystwa.

Towarzystwo założone zostało 25 lutego 1923 roku. Założycielami byli ks. prałat Malczewski i prezes Cywiński. Pierwszym prezesem był p. Muchowski, a patronat objął ks. superior Mazurkiewicz, a wicepatronat ks. Kwiatkowski. W roku 1926 p. Muchowski złożył prezesurę, a jego miejsce zajął p. Jasiniecki. Towarzystwo w ciągu 5-letniego okresu odbyło 72 zebrań i na każdem zebraniu wygłoszony był referat o treści oświatowej; towarzystwo brało udział w uroczystościach narodowych i kościelnych oraz urządzało rokrocznie gwiazdkę dla biednych dzieci. Członków obecnie towarzystwo liczy 99.

Zabrał głos ks. superior Mazurkiewicz, podnosząc działalność towarzystwa około szerzenia zasad katolickich i wyraził imieniem całej parafji uznanie dla tej działalności. Następnie p. inż. Klóskowski, wygłosił piękny referat, w którym wskazał na zadanie i obowiązki towarzystw katolickich, podnosząc przytem zasługi robotników, położone około budowy dwóch nowych kościołów — na Szwederowie i św. Wincentego a Paulo. Pięknego referatu wysłuchano w skupieniu i podziękowano zań prelegentowi rzęsistemi oklaskami.

Nastąpiło uroczyste rozdanie dyplomów honorowych przez ks. superiora Mazurkiewicza, zasłużonym członkom. Dyplomy otrzymali pp.: prezes Cywiński, Musiał, prezes Grajnert, insp. Klóskowski i Modrzewski, których prace na niwie oświatowej i rozwoju towarzystwa z uznaniem podniósł ks. Mazurkiewicz.

Przystąpiono do składania życzeń. Pierwszy przemówił ks. Mazurkiewicz im. pararfjan i Dzieci Marji, im. p. starosty Berety przemówił p. Biskupski, im. Magistratu i Rady Miejskiej p. Muchowski, wręczając gwóźdź do sztandaru, im. Związku Robotników Polsko-Kat. p. Cywiński, im. „Dziennika Bydgoskiego“ p. Konarski (wręczając gwóźdź), im. Tow. Rob. przy parafji Serca Jezusowego p. Bąk, im. robotników przy św. Trójcy p. Polak, im. robotników przy Farze p. Modrakowski, im. Koła śpiewu „Odrodzenie“ p. Grajnert, im. Sokoła bielawskiego p. Marcin Langner (wręczając gwóźdź), przemawiał delegat robotników Czyżkówka, delegat Stow. Młodzieży Polskiej, delegowana Matek Chrześcijańskich z Bielaw, im. Powst. i Woj. p. Wojewoda i jako jeden z ojców chrzestnych, poświęconego w r. 1927 sztandaru przemówił p. Chojak, ofiarując przytem na cele bibljoteki dla towarzystwa datek pieniężny. Piękny przykład nie pozostał bez naśladownictwa, gdyż poszli za nim inni, składając większe lub mniejsze dary na bibljotekę. Depeszę nadesłało Towarzystwo pod Opieką Serca Jezusowego w Solcu Kujawskim i Towarzystwo Abstynentów z Bielaw. Wygłoszono szereg pięknych przemówień, z których podkreślić należy przemówienie ks. Mazurkiewicza, prezesa Cywińskiego, p. Wojewody, Langnera i innych, które tchnęły głębokiem przywiązaniem do wiary św. katolickiej i do Ojczyzny, oraz troską o wychowanie młodzieży w duchu katolickim. Piękną tę uroczystość zakończono odśpiewaniem pieśni „My chcemy Boga“.

Odznaczenie Bydgoszczy na wystawie ogrodniczej w Toruniu.

W ubiegłą sobotę jury na wystawie ogrodniczo-przemysłowej w Toruniu nadała: **miastu Bydgoszczy** za modele i plany **złoty medal** Komitetu Wystawy, i za architektoniczne przeprowadzenie ogrodu **złoty medal** Izby rolniczej w Toruniu, oraz **p. dyrektorowi Güntzlowi** za doskonałe wykonanie projektu mały złoty medal, oraz wielki medal srebrny Ministerstwa Rolnictwa.

Nowy oddział Zrzeszenia rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej. Przystępując do zrealizowania uchwały zjazdu manifestacyjnego, odbytego w dniu 15 lipca br. w Bydgoszczy, rada wykonawcza popiera tworzenie się oddziałów Zrzeszenia w miejscowościach, gdzie są większe skupienia uchodźców z Prus Wschodnich. Z kolei zorganizowano **oddział w Bydgoszczy,** do którego przystąpiło narazie 50 osób. Pożądane są dalsze zgłoszenia, także z kół **dawniejszych pracowników plebiscytowych,** ponieważ Zrzeszenie zbiera materjały do historji plebiscytu.

Teren działalności oddziału bydgoskiego obejmuje również powiaty Inowrocław, Strzelno, Mogilno, Żnin, Szubin i Wyrzysk.

Zarząd oddziału bydgoskiego zatwierdzono w składzie następującym: podpułkownik w st. sp. Koczorowski — prezes, red. Małycha — sekretarz, kupiec Mańczak — skarbnik, urzędnik magistratu Płoszyński i budowniczy Gehrmann — ławnicy. Mężami zaufania na powiat Wyrzysk: Kazimierz Karpiński w Nakle, na Kujawy i Pałuki: ks. Demski w Inowrocławiu.

Adres prezesa: W. Koczorowski, Bydgoszcz, ul. Królowej Jadwigi 8a.

Ciągnienie wygranych 5% pożyczki dolarowej II serji.

W sobotę dnia 1 września w ministerjum skarbu odbyło się ciągnienie 5% pożyczki dolarowej II serji. Wygrane padły:

40 000 dolarów na nr. 980680.

8 000 dol. nr. 857374.

Po **3 000 dol.** nr. 463523 256388 897037.

Po **1 000 dol.** nr. 637754 665031 128081 638308 588229.

Po **500 dol. nr.** 725597 609267 600018 852182 599539 858804 131356 944316 833213 522838.

Po 100 zł. dol. nr. 157989 283521 470441 782007 357358 353126 663103 140730 858621 807393 451340 785689 407363 997629 359438 865018 820941 574920 473336 769536 993858 300163 977693 759705 392343 442348 884628 402127 549967 009541 208960 704415 706524 118563 327049 614430 875209 301622 183925 614635 713484 527416 429612 398343 174233 058031 626455 528962 413752 697111 297934 764248 300474 121373 091771 381938 354518 540982 926763 365711 498958 040469 540797 258866 093596 646303 863061 089635 811458 136540 767853 852767 285338 563700 197859 385556 262441 482103 007551 134350.

Razem sto wygranych na sumę 75 000 dolarów. — Następne ciągnienie dnia 2 listopada.

Największy konsulat świata.

Zmiana charakteru służby konsularnej w ostatnich latach. — Główne zadania: opieka społeczna i sprawy ekonomiczne. Dochody, wizy, frekwencja. — Organizacja konsulatu.

Berlin, we wrześniu.

Społeczeństwo polskie wie stanowczo zbyt mało o rekordowych wprost placówkach cichej, mrówczej pracy, których pożytek i konieczność daje się odczuwać na każdym kroku i które śmiało mogą wytrzymać wszelkie porównania z podobnemi instytucjami zagranicznemi. Taką placówką, ze wszech miar godną uwagi, raz, jako dowód żywotności i rozwoju młodej polskiej służby konsularnej, z kolei, **jako największej instytucji tego rodzaju na całym świecie, jest Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie.** Czerwony budynek na Kurfürstenstrasse, na którego dachu dumnie powiewa w święta narodowe biało-czerwona chorągiew z godłem państwowem, obejmuje dzisiaj służbę i opiekę konsularną na terenie Brandenburgji, obu Meklemburgji i części prowincji saskiej. Na terenie tym żyje 40% ogólnej liczby robotników polskich w Niemczech, a mianowicie około 40 tysięcy robotników sezonowych i przeszło 20 tysięcy robotników starszych lat, zamieszkujących stale terytorjum Rzeszy Niemieckiej. **M[illegible]skiej ludności polskiej, w 99% żyd[illegible]skiej,** przebywa w obrębie kompetencji konsulatu około 35 tysięcy, w tem w samym Berlinie do 25 tysięcy, a reszta na prowincji. Niezależnie od tej stutysięcznej rzeszy obywateli polskich, troszczy się Konsulat o utrzymanie dobrych stosunków z czołowemi organizacjami niemieckiego handlu i przemysłu. Należy zasadniczo zauważyć, że charakter służby konsularnej wogóle, a czynności konsulatu generalnego w Berlinie w szczególności, zmieniają się z każdym rokiem: przedtem stanowił konsulat rodzaj **starostwa czy komisarjatu policji;** obecnie, z placówki administracyjnej stał się instytucją **gospodarczo-socjalną** i główną troskę poświęca opiece nad robotnikiem polskim i działowi ekonomicznemu.

Wielkiem zwycięstwem Konsulatu berlińskiego jest dotarcie na prowincję i wywalczenie sobie, mimo licznych, a różnorodnych sprzeciwów niemieckich, **prawa inspekcji polskich osiedli robotniczych w Niemczech.** Corocznie objeżdżają urzędnicy konsulatu setki folwarków, badają warunki życiowe, zatrudnionych robotników polskich i w razie potrzeby, interwenjują u pracodawców i u władz niemieckich. Drugim wielkim atutem jest nawiązanie bezpośrednich stosunków gospodarczych z miarodajnemi kołami w Berlinie i na prowincji. Wbrew wszelkiej logice, gdy rokowania polsko-niemieckie stoją na martwym punkcie, utrzymują **czołowe związki niemieckiego handlu i przemysłu** jaknajlepsze stosunki z Konsulatem polskim. Dzięki takiemu stanowi rzeczy może też konsulat wywiązywać się ze swych **obowiązków informacyjno-gospodarczych,** co, nawiasem mówiąc, często jest w **kraju nadużywane,** ze strony osób i instytucji prywatnych, obarczających chętny do usług Konsulat ponad siły.

Mimo stale zniżanych opłat i stale zmniejszanego terytorjum kompetencji Konsulatu, **dochody** tej największej w swoim rodzaju placówki **idą w górę,** co jest najlepszym dowodem wzrostu pracy w instytucji. W roku 1925 przyniósł konsulat berliński 436 tysięcy marek dochodu, w roku 1926 — 744 tys. m., w roku 1927 aż 825 tysięcy. Za pierwsze siedem miesięcy r. b. przyniósł Konsulat ponad 600 tys. m., a dochód roczny przewyższy **miljon.** Przytem nie wolno zapominać, że wizy i paszporty konsularne są stosunkowo tanie, zarówno dla obywateli obcych jak też dla polskich. Normalna wiza dla Niemca kosztuje np. 8 marek. Ciekawe są dane co do ilości wiz, wystawionych w ostatnich latach: w roku 1924 udzielono 33 tysięcy wiz, w r. 1925 — 54 tys.; w r. 1926 już 61 tys. w r. 1927 — 72 tysięcy; w roku bieżącym **liczba wiz przekroczy 80 tysięcy.**

Ciekawą jest **frekwencja publiczności,** b. nierówna, najwyższa w lipcu gdzie przekraczała dziennie tysiąc osób. a jednego dnia doszła do potwornej liczby 1275 interesentów, najniższa zaś w listopadzie i styczniu. Miesięcznie waha sę frekwencja od 10 tysięcy, poprzez 15—16 tysięcy do 20 tysięcy.

Aktów ma konsulat pzeszło 700 tysięcy. Ponieważ każdy akt jest dość spory i waha się od 1 do 2 cm. grubości, dałyby wszystkie akta, ułożone jeden na drugim, górę, wyższą od Mount Everest. Akta należy przechowywać przez lat dziesięć. Ponieważ jeszcze nie minęło lat dziesięć od powstania Konsulatu, niewiadomo, co z aktami stanie się później, gdyż wyższe władze nie wydały jeszcze odpowiednich zarządzeń w tej dziedzinie.

Jasnem jest, że, dla załatwiania takiego ogromu spraw, koniecznym jest cały sztab urzędników niższych i wyższych. Personel Konsulatu Generalnego obejmuje też pokaźną liczbę stu osób; wtem jest 11 urzędników etatowych, 70 urzędników kontraktowych, 12 woźnych i 7 praktykantów (ci ostatni tylko na miesiące letnie).

Na czele Konsulatu Generalnego stoi konsul generalny Stanisław Zieliński, kierujący tą placówką już od lat paru. Konsul Generalny prędko zżył się ze swym urzędem i całą Polonją berlińską i należy do najbardziej uczynnych Polaków na obczyźnie. Odczuli to nie tylko rodacy, ale również w dużej mierze interesenci zagraniczni. Fakt, że konsulat berliński jest jedną z najlepiej funkcjonujących placówek polskich zagranicą, w dużej mierze przypada na karb zasług konsula Zielińskiego i jego mrówczej twórczej pracy wśród nienajlepszych warunków.

Do pomocy ma konsul generalny trzech konsulów II-ej klasy i jednego wicekonsula. Zastępcą konsula generalnego jest konsul Brzeziński, doskonały prawnik, a, prywatnie, poważny muzyk. Na czele wydziału paszportowego stoi rzutki i energiczny konsul Ptaszycki, b. kierownik konsulatu polskiego w Pile. Na czele wydziału prawnego — konsul dr.

Ku czci Franciszka Ratajczaka,

pierwszego poległego w powstaniu Wielkopolski.

W Poznaniu odbyło się w ratuszu zebranie, zwołane przez Tow. Powstańców i Wojaków im. Fr. Ratajczaka, Koło śródmieście, celem ufundowania **tablicy pamiątkowej** ku czci ś. p. Franciszka Ratajczaka, który zginął bohaterską śmiercią od kuli niemieckiej w dniu 27. grudnia 1918 roku.

Tow. Powstańców i Wojaków ze Śródmieścia, postanowiło tablicę umieścić na ul. Fr. Ratajczaka 2, na kamienicy, należącej do Zachodnio-Polskiego Syndykatu Węglowego, która znajduje się w pobliżu miejsca, gdzie padł ranny poznański bohater. W tym celu porozumiało się z właścicielami kamienicy, którzy obiecali udzielić jaknajdalej idącej pomocy dla urzeczywistnienia tego planu.

Uroczystość odsłonięcia tablicy odbędzie się **27. grudnia,** jako część ogólnego obchodu rocznicy powstania.

Ś. p. Ratajczak był górnikiem w Wanne w Westfalji.

Dr. Antoni Marczyński. 71

NIEWOLNICE Z LONG ISLAND

Powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

Miałaby urodę matki i mój spryt — cmoknął głośno, lecz jakiś złośliwy djablik szepnął mu w ucho: — Czemu nie naodwrót? — Izaak aż splunął na znak niezadowolenia. Naodwrót, to znaczy po mnie urodę, zaś rozum po Racheli. Dziękuję uprzejmie, za taką córkę. I brzydka i głupia! — Doszedłszy do takiej konkluzji pojął odrazu, że ojcostwo jest pewnem ryzykiem i afekt rodzicielski do nieznanego dziecka Racheli zgasł równie szybko, jak przedtem się zrodził. Ale tylko do dziecka głupiej, kłótliwej, zadrosnej Racheli. Bo czuł instynktem, że sam majątek, chociażby największy, nie da mu nigdy zadowolenia; zawsze będzie pożądał więcej i więcej, bez końca. A potem przyjdzie nieuniknione zło, starość. Żadnej przyjaznej duszy dokoła; nikt nie zajrzy zapytać o zdrowie, lub pogawędką rozerwać starca, nikt się nim nie zaopiekuje w chorobie. Mając taki majątek, można sobie wprawdzie zapewnić opiekę lekarską największych powag świata, można zaangażować dziesięć pielęgniarek, ale czy ci obcy ludzie, czyhający tylko na dobry zarobek dadzą z siebie choć trochę serca? Nie! Nie był tak naiwnym, by się łudzić. Atmosferę serdecznej troskliwości i bezinteresownego ciepła, życzliwości, mogą stworzyć tylko najbliżsi, o tem wiedział dobrze i bolał w głębi ducha, że nie potrafił, czy poprostu nie miał czasu założyć ogniska domowego. Nie poddawał się jednak przygnębieniu. Nie pozwalała mu na to jego przedsiębiorcza natura i chorobliwy wręcz optymizm. Wszystko się da odrobić. Nie jestem jeszcze na to za stary, — pocieszał się sam nie raz i nie dziesięć razy, lecz na tem się kończyło. Chodziło mu nie o żonę, ale o matkę swych przyszłych dzieci, a wmówiwszy sobie niesłychaną potęgę prawa dziedziczności, nie mógł na poczekaniu znaleźć kobiety, która byłaby ideałem pod każdym względem, która byłaby godną zaszczytu być matką jego potomstwa. A potem porywał go z sobą zawrotny wir ryzykownych interesów i sprawa niedopuszczenia do bezpotomnego wymarcia tej linji Eisenfeldów - Ironfieldów szła „ad acta" aż do najbliższej godziny marzycielskiego nastroju, zaś takie godziny były bardzo nieczęste w „pracowitem" życiu Izaaka...

...Dyskretne pukanie do drzwi przerwało ciszę panującą w luksusowo umeblowanej kajucie statku. Ironfield drgnął, jak ze snu zbudzony, przeraził się niemal, że tak ciemno dokoła, zapalił lampę i dopiero gdy pukanie się powtórzyło, rzucił zdawkowe: — Proszę wejść.

Na progu stanął chudy, wysoki mężczyzna w zawoju na głowie i w liberji, jaką nosiła cała egzotyczna służba firmy Ironfield and Co. Złożywszy ręce w krzyż na piersiach, zgiął sztywno tyczkowatą sylwetkę w pokłonie...

— Sahib, czy mam podać dinner, czy przyprowadzić wpierw Toma? spytał, kalecząc zabawnie język angielski.

— Tom wrócił? Dlaczego nie meldowałeś?

— Było tak cicho... Myślałem, że sahib się zdrzemnął. Lękałem się przeszkadzać i wolałem zaczekać do obiadu.

— Nu, dobrze już dobrze — potakiwał Izaak, rozczulony troskliwością o swoje zdrowie — przynieś obiad i przyprowadź Toma. Jedno nie koliduje z drugiem, przeciwnie, nic tak nie zaostrza apetytu jak dobre nowiny... — mówił z uśmiechem, nie przeczuwając, że przywiezione z Florydy wiadomości zepsują mu szybko dobry humor. Bo mały Tom, ten sam, który swego czasu odnosił się dość sceptycznie do celności strzałów swego chlebodawcy i doradzał wysłać pościg za uciekającym wpław inżynierem Pułaskim, stanąwszy teraz przed obliczem Ironfielda, rzekł bez długich wstępów:

— Sir, zanim złożę sprawozdanie, proszę wydać polecenie: kotwica wgórę i zmykać stąd, póki można. Przybyłem tu już pół godziny temu, ale ten głupi Tumkur nie chciał mnie wpuścić, mówiąc, że pan śpi — tu wskazał na obarczonego półmiskami Hindusa, który właśnie wkraczał do kajuty. — Aby nie tracić cennego czasu wydałem tymczasem potrzebne zarządzenia. Sir, kotły są pod parą, a kapitan czeka tylko na pański rozkaz. Odjeżdżajmy natychmiast!

— Natychmiast, czemu zaraz: natychmiast? Ty, Tom jesteś zawsze tchórzem podszyty.. Cóż cię tam znów tak nastraszyło tym razem? — dopytywał z swobodnym uśmiechem i załatwiwszy się z przekąskami, nalał sobie czubowato talerz rakowej zupy. — Od zup się tyje, ale cóż robić, kiedy ja to lubię pasjami — zauważył, klepiąc się po wydatnym brzuchu...

— Sir, widzę z przykrością, że pan sobie bagatelizuje moje ostrzeżenia. Źle możemy na tem wyjść wszyscy — ciągnął, a zirytowany lekceważącem machnięciem dłoni zwierzchnika, wybuchnął: — Niechże pan więc przyjmie do łaskawej wiadomości, że kiedy opuszczałem port, wypłynął z niego równocześnie duży kuter i przez kilka mil jechał za mną w pewnej odległości...

— No i co? — spytał Izaak z niezmąconym spokojem.

— Narazie nic. Dałem pełny gaz i został niebawem w tyle, aż zniknął. Gdzie się tam kutrowi mierzyć z naszą motorówką.

— I dlatego, że jakiś tam kuter rybacki jechał przez parę mil za motorówką, a potem skręcił w swoją drogę, „Afrodyte" musi natychmiast podnieść kotwicę i zmykać? — wtrącił ironicznie.

— Dlatego, sir, że nie był to kuter. rybacy nie wyjeżdżają na połów o tej porze, dlatego, że widziałem przez lornetkę jak zawrócił w stronę Miami, a zawrócił, jak się mam prawo domyślać, poto,, aby w liczniejszym komplecie złożyć wizytę naszej „Afrodyte".

— Co za bujna fantazja, fiu, fiu!... Tom, minąłeś się z powołaniem...

— Być może, sir, że się minąłem, ale jak długo pracuję w naszej branży, czuję się zobowiązany dbać o bezpieczeństwo mego chlebodawcy, który z dziwną lekkomyślnością bagatelizuje sobie takiego przeciwnika jak Prawn.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Feniger, specjalista w wielu dziedzinach prawa, którego rad zasięgał np. b. poseł Olszowski, sam również doskonały prawnik. Wydziałem robotniczo-socjalnym kieruje wicekonsul Jachimowicz, który pozyskał sobie wdzięczność wielotysięcznych mas robotniczych, jakiemi się troskliwie opiekuje. Na czele wydziału handlowego stoi dr. Siuda, którego energji należy przypisać w dużej mierze doskonałe stosunki konsulatu z niemieckim światem przemysłowo-handlowym.

Znamienną cechą Konsulatu berlińskiego jest ludzkość. Urzędnicy wszystkich kategorji nie robią z siebie istot wyższych (co jest, niestety chorobą dziecinną wielu naszych placówek zagranicznych), ale pełnią chętnie i sprawnie swoją służbę społeczno-obywatelską. Skomplikowana natura szeregu zagadnień polsko-niemieckich powoduje wprawdzie czasami konieczność dopełnienia przepisanych formalności i pewne zwłoki w załatwianiu spraw. Formalności te jednak są bezporównania mniejsze niż w latach ubiegłych, a kiedy ostatnie przepisy policyjno-rejestracyjne upadną, będzie napewno mógł konsulat nasz rywalizować choćby z Ameryką co do tempa i wydajności pracy.

Dr. Alfred Bzowiecki.

Listy rezerwisty.

Żniwa na Wileńszczyźnie.

Maryniszki, w sierpniu.

Piszę, podczas gdy wokoło mnie pękają petardy i grają „maszynki“. Mnie strzały te nie ranią — należę przecie do oddziału przydzielonego do kierownictwa ćwiczeń i noszę na prawem ramieniu białą przepaskę. Biją się zaś czerwoni z niebieskimi.

U nóg naszych leży miasteczko Święciany. Ludność mimo wczesnej godziny wybiegła tłumnie na ulice, zbudzona donośnym warkotem samolotu.

Tyraljerki piechoty depczą łubin, omijając w miarę możności zielony jeszcze owies i wysoki na 25 cm. jęczmień. Tak jest, wy w domu dawno już zapomnieliście o żniwach — a tu zaledwie rozpoczęto żąć żyto. Stoi ono w mendlach na polu względnie poszczególne snopki (bo to nie snopy przeciel) nadziane są na żerdzie i płoty. Schną wystawione w ten sposób na wiatr. Żniwa odbywają się tu zawsze później niż u nas, szczególnie w bieżącym roku jednak zboże nie może żadną miarą dojrzeć z powodu deszczu i chłodu.

Zboże żną tu albo sierpem albo kosą — żniwiarka nie miałaby tu co robić. Zauważyłem, że kosząc żyto zachodzą ze strony prawej, kładąc zżęte źdźbła na jeszcze stojące. Kobieta idąca za żniwiarzem skrzętnie wiąże snopki, aby odrobina nie poszła na marne. O ile zebrane zboże zdoła uschnąć, zawiozą je do szopy (stodół tu jeszcze nie widziałem!). Konie idące w dudze (pałąk, duga wzgl. duła — Deichselbogen) i w chomęcie (Kummet).

Na polach stoi pozatem gryka w wielkiej ilości, len i kartofle. Największem bogactwem Wileńszczyzny jest drzewostan, który za kilka lat po zorganizowaniu odpowiedniej komunikacji będzie skarbnicą dla całej Polski.

Odpowiednio do natury kraju ludzie tu są twardzi, nieprzystępni i niebardzo uczynni. Trudno z nimi nawiązać rozmowę, tem bardziej, że język ich wiele przejął z rosyjskiego. Pod względem politycznym chciałbym zaliczyć ich do ludzi zupełnie obojętnych. Wszyscy, z którymi dyskutowałem, wyrażali się, że im jedno, kto nimi rządzi, byleby im było dobrze. Ubi bene, ibi patria — gdzie mi dobrze, tam moja ojczyzna! Rząd nasz ma tu więc szerokie pole do działania w dziedzinie sanacji gospodarczej.

Co do stosunku ludności tutejszej do wojska naszego, to, mimo wzorowego zachowania się żołnierzy tak wobec ludzi jak i wobec ich własności, wojacy nasi nie spotykają się z sympatją. Moi podkomendni chwalą sobie Pomorze, o którem często mówią, gdyż byli tam ub. roku. Mile wspominają Borowiaków (Polskie Łąki, Lubiewo, Sucha, Glinki), a już nie mają dosyć słów podziwu dla nadobnych mieszkanek Wąbrzeźna.

Jakie prawa i jakie obowiązki mają szeregowcy?

Dziewięć rodzajów służby. — Jak można zostać podchorążym rezerwy. — Nie wolno politykować! — Nie wolno się żenić. — Urlopy.

W „Dzienniku Ustaw“ ukazało się rozporządzenie wykonawcze o podstawowych obwiązkach i prawach szeregowych wojska polskiego.

Szeregowi składają przysięgę wojskową po ukończeniu szkoły rekruta. Istnieje dziewięć rodzajów służby wojskowej: piechota, kawalerja, aeronautyka, inżynierja, służba uzbrojenia, służba intendantury, służba zdrowia i żandarmerja, do których wyznaczani są poborowi przed wcieleniem przez komendanta właściwego PKU. na podstawie decyzji komisji poborowej.

Czas służby liczy się poborowym od chwili wcielenia, jak również od tego czasu przysługują im wszelkie należności. Szeregowi, odbywający skróconą czynną służbę wojskową, otrzymują tytuł podchorążego rezerwy, o ile ukończą szkołę podchorążych z pomyślnym wynikiem. Dopóki jednak nie zostaną mianowani podporucznikami, pobierają uposażenia według rzeczywistego stopnia szeregowego, który posiadają.

Szeregowi służby czynnej nie mogą być członkami żadnych stowarzyszeń o charakterze politycznym. Nie wolno im również brać udziału w zjazdach, zebraniach, odczytach, wiecach i żadnych innych akcjach o charakterze politycznym.

Szeregowym służby czynnej nie wolno się żenić aż do chwili przeniesienia do rezerwy. Wypadki wyjątkowe są jednak uwzględnione. Zawarcie małżeństwa bez pozwolenia władz wojskowych karane będzie według wojskowego kodeksu karnego.

Szeregowi mogą korzystać z urlopów długoterminowych i czasowych w każdym wypadku, jednak podlegają oględzinom lękarskim przed urlopem i po powrocie z niego. Szeregowi mogą starać się o przedłużenie urlopów.

O reformie podatkowej w Polsce.

W wysokim obecnie stopniu aktualnej sprawie reformy podatkowej poświęca jeden z nielicznych dziś jeszcze znawców tej dziedziny polityki skarbowej, dr. J. Lubowicki kilka interesujących uwag w opracowanych przez siebie **„Zasadach reformy podatkowej“**. Przesłankami planowanej reformy podatkowej powinny być, zdaniem autora, utrzymanie dotychczasowego lub większe obciążenie, wynikające z elastyczności ustaw przy **zmniejszonym ciężarze**, jednolitość konstrukcji systemu, dostosowanie go do poziomu najwyższej kultury i techniki gospodarczej, **nieutrudnianie procesu bogacenia się ludności, oraz przyzwyczajenia** do konstrukcji obecnych ustaw ludności i administracji.

Zasadą reformy winny być nie nowe, lecz **dotychczasowe ulepszone podatki**. Dla tego omawiając projekty podatków cząstkowo-dochodowych, ustosunkowywuje się autor do nich krytycznie.

System bezpośrednich podatków państwowych należy oprzeć **na ogólnym podatku dochodowym i uzupełniającym go podatku majątkowym**, na podstawach spadkowym, od kapitałów i przejściowo obrotowym. Dotychczasowy podatek dochodowy **winien ulec zmianie** przez uchylenie immunitetu dla drobnych gospodarstw, zrównanie skali podatkowej dla dochodów fundowanych i niefundowanych, inne niż obecnie opodatkowanie osób prawnych, zwiększenie ilości osób obowiązujących do składania zeznań i t. p.

Podatek majątkowy samodzielny w konstrukcji winien być uzupełniającym w ciężarze o proporcjonalnej i niskiej stopie podatkowej. **Podatek obrotowy** do czasu zniesienia go lub zastąpienia innym podatkiem **należy zreformować** przez wprowadzenie jednolitej stopy podatkowej, ustalenie jej na wysokości **nie przekraczającej 1 proc.**, zaprowadzenie ryczałtowych kwot podatku dla mniejszych przedsiębiorstw, uchylenie przywileju dla kooperatyw, zrównanie warunków dla kupca krajowego i zagranicznego w handlu zbożowym itd.

Podatki samorządowy winny być ujęte w samodzielny system danin publicznych i oparte **na podatkach przychodowych: gruntowym, budynkowym** i świadectwach przemysłowych. W podatku gruntowym trzeba przeprowadzić zmianę klasyfikacji gruntów w niektórych okolicach kraju, oraz znieść progresję i degresję. Podatkiem budynkowym należy **obciążyć także nieruchomości wiejskie**, opierając postawy wytości budynku. Świadectwa przemysłowe pomiaru na wielkości obszaru gospodarstwa i warwinny mieć większą ilość kategoryj, bardziej sprecyzowane podstawy ich określenia i niższe ceny. Elastyczność i samodzielność systemu podatków samorządowych winna znaleźć wyraz w uchwaleniu wysokości obciążenia samorządowego przez organa samorządu wojewódzkiego w ściśle określonych maksymalnych granicach pod kontrolą Ministra Skarbu, w samodzielnej o ile możności administracji skarbowej, samorządu i zużytkowaniu wpływów podatkowych na terenie, z którego zostały pobrane.

W zakończeniu podnosi autor kilka najważniejszych zagadnień proceduralnych.

Małe rozmiarami, ale oryginalne pod względem treści dziełko p. dr. Lubowieckiego, wyższego urzędnika min. skarbu, zaopatrzył w przedmowę b. minister p. Michalski, który w ten sposób ocenia pracę p. Lubowieckiego.

O pracy tej prof. Michalski pisze w przedmowie: „Książkę tę przeczytałem z wielkiem zainteresowaniem. Nietylko dla tego oceniam ją dodatnio, że jest pierwszą w tym rodzaju u nas publikacją, ale przedewszystkiem ze względu na jej treść. Uważam, że wiele poruszonych w niej tematów jest bardzo dobrze postawionych i że może ona oddać realne usługi przy rozwiązaniu trudnego, ważnego i aktualnego dziś problemu naprawy naszego ustroju podatkowego“.

Podziękowanie.

Wszystkim centralnym władzom administracyjnym, wojskowym, sądowym i szkolnym Pomorza, magistratowi m. Grudziądza z p. prezydentem Włodkiem na czele i jemu podległym organom, zast. starosty pow. grudziądzkiego, p. Krzyżanowskiemu, senatorom i posłom stronnictw polsko-katolickich, p. komisarzowi Wiktorowi Kulerskiemu za ofiarowanie sztandarów związkowych, Pomorskiej Izbie Rzemieślniczej z p. dyrektorem Grobelnym na czele i jemu podległym organom, dyrekcji Kolei Państw. w Gdańsku, prasie pomorskiej, rodzicom chrzestnym sztandarów związkowych młodzieży męskiej i żeńskiej, dyrekcji Państw. Szkoły Budowy Maszyn w Grudziądzu, wszystkim życzliwym organizacjom dorosłych i młodzieży Pomorza, komisjom oceniawczym wystawę, zawody i orkiestry dęte i mandolinowe, Wiel. ks. ks. protektorom i patronom duchownym i świeckim diecezji chełmińskiej, komitetowi wykonawczemu zjazdów i złotów w Grudziądzu, a mianowicie p. kpt. Niewiakowskiemu, oficerowi P. W. przy 16 dyw. piech. prof. Szczeblewskiemu, por. Godzikowi, zarządcy budynków koszar ks. Świętopełka 66 p. p., naczelnikowi stacji Grudziądz, p. Patokowi, p. Klugiewiczowi, st. sierż. zawodowej szkoły podofic. piechoty nr. 8 p. Tomaszowi Mincie, stowarzyszeniom młodzieży żeńskiej i męskiej miasta Grudziądza, obywatelstwu m. Grudziądza i wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do uświetnienia złotów i zjazdów oraz ponieśli jakiekolwiekbądź trudy, składamy jak najserdeczniejsze podziękowanie.

Katolicki Związek Młodzieży Polskiej na diecezję chełmińską

z p. ks. Franciszka Żynda, sekretarz jeneralny.

Kiedy żołnierzowi wolno się żenić?

Ogłoszone ostatnio rozporządzenie wykonawcze do znowelizowanej pragmatyki podoficerskiej zawiera m. i. ważne postanowienie, dotyczące małżeństw szeregowych służby czynnej, t. j. zarówno podoficerów i szeregowców, odbywających służbę wojskową, jak również stale urlopowanych, a nieprzeniesionych jeszcze do rezerwy.

Dotychczas tej kategorji wojskowych wolno się było żenić za zezwoleniem przełożonej władzy jedynie wtedy, gdy zachodziła konieczność oddania swego gospodarstwa pod nadzór i zaopiekowanie się sierotami, nie posiadającemi opieki matczynej.

Nowe rozporządzenie dopuszcza udzielenia zezwoleń na ślub także, jeśli odbyć się on ma na łożu śmierci lub w ciężkiej chorobie, grożącej śmiercią, albo też wtedy, gdy zachodzą względy natury moralnej. — Konieczność zawarcia małżeństwa musi być stwierdzona przez powiatową władzę administracyjną. Ponadto musi być przedłożone świadectwo moralności narzeczonej i wojskowo-lekarskie świadectwo zdrowia narzeczonego.

Za zawarcie małżeństwa bez zezwolenia władzy wojskowej grozi pociągnięcie do odpowiedzialności karnej przed sądem wojskowym i surowa kara.

Postanowienia te odnoszą się także do podoficerów zawodowych w stanie czynnym i nieczynnym.

Szeregowi, mający warunki do otrzymania stopnia oficerskiego, mogą się pod powyższemi warunkami ożenić, z tem jednak zastrzeżeniem, że zanim przyjęci będą do szkoły oficerskiej, sprawy ich małżeństwa rozpatrywać musi oficerska komisja małżeńska i że w razie ujemnego jej orzeczenia, może to stać się przeszkodą do osiągnięcia przez nich stopnia oficerskiego.

Tajemniczy zgon młodocianej pensjonarki.

Niej. Czesława Dąbrowska, uczenica 7 klasy, zmarła prawie nagle u swej matki, akuszerki, bawiącej na wywczasach pod Warszawą. Zwłoki przewieziono do Warszawy, gdzie miano je pochować.

Na godzinę przed pogrzebem policja otrzymała list anonimowy, w którym donoszono, że śmierć Czesławy Dąbrowskiej nastąpiła na skutek sztucznego poronienia, wywołanego przez matkę. Zawiadomiono natychmiast władze sądowo-śledcze, które nakazały otwarcie zalutowanej trumny, celem dokonania sekcji.

Seksja przeprowadzona będzie prawdopodobnie w dniu dzisiejszym i wyjaśni zapewne tajemnicę zgonu młodocianej pensjonarki. W posępnym gmachu prosektorjum lekarze dociekać będą prawdy.

Tłumy ludzi długo oczekiwały przed kaplicą szpitala im. Dzieciątka Jezus na chwilę pogrzebu Czesławy Dąbrowskiej. Liczne wieńce i kwiaty, które chciano położyć na trumnę zmarłej, pozostały nietknięte.

Katalog prasowy „Para“.

Ukazał się czwarty rocznik Katalogu Prasowego „Para“, obejmujący wykaz wszystkich pism w Polsce oraz prasy polskiej poza granicami Rzeczypospolitej. Podzielony w części oficjalnej na sześć części, wykazuje w pierwszej wszystkie czasopisma w Polsce według województw, w drugiej prasę polską na wychodźtwie, w trzeciej wszystkie pisma w porządku alfabetycznym według nazw, w czwartej daje nam Katalog Prasowy „Para“ wykaz miejscowości w Polsce z liczbą mieszkańców ponad 3.000, w piątej wykaz pism zawodowych a raczej specjalnych. W szóstej wreszcie części znajdujemy pisma obcojęzyczne Dalej zamieszczono ogłoszenia dużej ilości pism. a pozatem ciekawą „Mapę gazetową“, na której uwidocznione są te wszystkie miejscowości, w których wychodzą jakiekolwiek czasopisma. Największą liczbę takich miejscowości zauważamy w województwach zachodnich, mniejszą w województwach środkowych, a szczupłą wciąż jeszcze na wschodzie.

Całość, przedstawiająca się bardzo estetycznie, opracowana jest nader starannie, dlatego też Katalog jest cennym nabytkiem w rękach wszystkich kupców i przemysłowców, korzystających z reklamy gazetowej. Katalog Prasowy Para nabyć można we wszystkich księgarniach oraz w oddziałach Para w Warszawie, Krakowie, Katowicach, Bydgoszczy i Toruniu, wreszcie w centrali Para w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 11.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

WTOREK, 4 WRZEŚNIA.

Poznań. (344,8). Godz. 7,00—7,15: Gimnastyka poranna. 13,00—14,00: Sygnał czasu, koncert „Tria“ „Radja Poznańskiego“. 14,00—14,15: Notowania giełdy pieniężnej i cen targ. Rzeźni miejskiej. 14,15—14,30: Komunikaty PAT. 17,25—17,50: Odczyt pt. „Propaganda kultury polskiej w Brazylji“ — p. Józef Stańczewski. (Transmisja z Warszawy). 18,00—19,00: Transmisja koncertu z Warszawy. 19,00—19,20: Najnowsze wiadomości P. W. K. 19,20—19,45: Odczyt org. przez T. C. L. 19,45—20,10: Odczyt pt. „Zasadnicze różnice między dotychczasowem a nowem polskiem prawem akcyjnem“ — p. Kazimierz Śmigielski. 20,10—20,30: Komunikaty gospodarcze. 20,30—21,10: Koncert muzyki lekkiej. 21,15—22,00: Koncert wokalny. 22,00—22,20: Sygnał czasu, komunikaty. 22,20—22,40: Nadprogram. 22,40—24,00: Muzyka taneczna z „Palais Royal“.

Warszawa. (1111). Godz.: 13,00—13,10: Sygnał czasu, hejnał z Wieży Marjackiej w Krakowie, kom. lotn.-meteor. 15,00—15,20: Komunikaty: meteor., gospodarczy i nadprogram. 17,25—17,50: Transmisja odczytu z Poznania. 18,00—19,00: Koncert popołudniowy. 19.00—19,20: Rozmaitości. 19.20—19,30: Przerwa. 19,30—19,55: Odczyt z działu „Higjena-Medycyna“. 19,55—20,05: Komunikat rolniczy oraz transmisja z Krakowa notowań giełdy zboż. krakowskiej. Po kom. roln. kom. Tow. Zach. do Hodowli koni w Polsce. 20,05—20,15: Nadprogram, komunikaty. 20,15: Koncert wieczorny. 22,00—22,05: Sygnał czasu, kom. lotn.-meteor. 22,05—22,20: Komunikaty PAT. 22,20—22,30: Komunikaty: policyjny, sportowy i nadprogram. 22,30—23,30: Transmisja muzyki tanecznej z restauracji „Oaza“.

Statut Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy.

„Monitor Polski" z 21. bm. (nr. 191) ogłasza następujący statut Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy.

Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy rozciąga swą działalność na teren województwa poznańskiego.

Celem Izby Rzemieślniczej jest stała reprezentacja zawodowa interesów przemysłu rzemieślniczego Województwa Poznańskiego.

Izba Rzemieślnicza spełnia następujące **zadania:**

1) współdziała z władzami państwowemi w sprawach popierania rozwoju rzemiosła przez udzielanie informacyj i wydawanie opinji;

2) rozważa i przedstawia władzom życzenia i wnioski, dotyczące interesów rzemiosła, oraz zdaje co roku sprawę o stanie rzemiosła;

3) reguluje sprawy terminatorskie w myśl obowiązujących przepisów ustawowych;

4) czuwa nad należytem przestrzeganiem przepisów, tyczących się spraw terminatorskich;

5) tworzy egzaminacyjne komisje czeladnicze;

6) tworzy egzaminacyjne komisje mistrzowskie;

7) tworzy komisje egzaminacyjne do przeprowadzenia egzaminów z kucia koni i wydawania świadectw, stwierdzających posiadanie kwalifikacyj do samodzielnego wykonywania zawodu kucia koni.

Izba Rzemieśnicza może tworzyć i wspierać szkoły rzemieślnicze, oraz w inny sposób przyczyniać się do podniesienia wykształcenia i sprawności zawodowej mistrzów (majstrów), czeladników i terminatorów, z obowiązkiem jednak stosowania się do przepisów ustawowych, tyczących się prywatnych szkół zawodowych.

Przy wykonywaniu zadań, wyszczególnionych w p. 3 i 4 niniejszego paragrafu, Izba nie może naruszać kompetencji organów inspekcji pracy.

W wykonywaniu swych zdań, określonych w § 4 ustęp 1 L. 3 niniejszego statutu, Izba Rzemieślnicza ma prawo wydawać zarządzenia i przepisy, opatrzone sankcją karną, określającą karę porządkową do 20 złotych.

W razie niestosowania się do zarządzeń i przepisów, opatrzonych sankcją karną na podstawie ust. 1. tego paragrafu, zarząd Izby nakłada karę porządkową nakazem karnym.

Od takiego nakazu karnego przysługuje skazanemu odwołanie do Władzy Przemysłowej Wojewódzkiej, jako władzy przemysłowej II-giej instancji, w terminie 14-tu dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia nakazu.

Wniesienie odwołania wstrzymuje ściągnięcie nałożonej kary porządkowej.

Decyzja Władzy Przemysłowej Wojewódzkiej jest ostateczną. Karę porządkową ściąga się na rzecz Izby w drodze administracyjnego postępowania przymusowego.

Fundusze Izby powstają:

1) z dochodów z własnego majątku;

2) z dochodów z opłat za korzystanie z urządzeń Izby, szkół, gospód it. p.;

3) z taks egzaminacyjnych;

4) z kar porządkowych, ściągniętych na rzecz Izby;

5) z dodatku, przewidzianego dla izb rzemieślniczych w ustawie o państwowym podatku przemysłowym.

Izbie wolno pobierać osobne opłaty za korzystanie z jej urządzeń, szkół, gospód itp.

Funduszów Izby wolno używać tylko do spełnienia zadań Izby, ustalonych ustawą albo statutem i na pokrycie kosztów zarządu Izby.

Fundusze Izby, które nie są przeznaczone na pokrycie bieżących wydatków, należy lokować w sposób przepisany dla lokat z bezpieczeństwem pupilarnem.

W wypadkach zasługujących na uwzględnienie Minister Przemysłu i Handlu może zezwolić czasowo na inny sposób lokaty.

Izba Rzemieślnicza składa się z 18 **członków** powołanych w drodze wyborów.

Prawo wybierania członków Izby Rzemieślniczej mają rzemieślnicy, posiadający karty rzemieślnicze, bez różnicy płci, którzy są obywatelami polskimi, używają w pełni praw cywilnych i prowadzą samoistnie przemysł rzemieślniczy w ogręgu Izby przynajmniej od trzech lat.

Prawo wybieralności posiadają rzemieślnicy, mający prawo wybierania, o ile ukończyli 30 lat życia i conajmniej od trzech lat prowadzą samoistnie własne warsztaty w okręgu Izby.

Nie mogą jednak korzystać z prawa wybierania i wybieralności osoby, skazane prawomocnym wyrokiem sądowym za przestępstwa, pociągające za sobą utratę prawa wybierania i wybieralności do Sejmu, na czas trwania utraty tego prawa.

Jeżeli co do członka Izby zajdą okoliczności, któreby go pozbawiły prawa wyborczego, przestaje on być członkiem Izby.

Zastrzelił ją przed ślubem... a potem sobie życie odebrał.

Krwawy dramat w Poznaniu.

Dnia 1. bm. rozegrała się krwawa tragedja w Poznaniu, przy ul. Głogowskiej. 24-letni Hieronim Wencel do niedawna pracownik Pat'a w chwili, gdy udawał się ze swą narzeczoną 21-letnią Janiną Siewiertówną do urzędu stanu cywilnego, celem zawarcia małżeństwa, strzelił w klatce schodowej swojego domu do Siewiertówny, raniąc ją w głowę i łopatkę. Sam zaś wbiegł do przyległej bramy, gdzie strzelił do siebie. Oboje w stanie ciężkim przewieziono do szpitala. Przyczyny tragedji nieznane.

Zlot okręgowy Sokoła w Grudziądzu.

Zarząd okręgu III. Dzielnicy Pomorskiej Związku Tow. Gimn. „Sokół" w Polsce organizuje zlot okręgowy, który odbędzie się w Grudziądzu, w dniach 8 i 9 września br.

Program zlotu jest następujący:

Dnia 8. bm. Godz. 20,00: Hejnał z Wieży Klimkowej. Godz. 20,30: Capstrzyk jazdy sokolej z orkiestrą przez ulice miasta.

Dnia 9. bm. Godz. 6,00: Hejnał z Wieży Klimkowej. Godz. 6,00: Zbiórka miejscowych drużyn sokolich na boisku i przedwstępne ćwiczenia. Godz. 7,30: Przywitanie pozamiejscowych drużyn na dworcu kolejowym. Godz. 8,15: Generalna próba ćwiczeń wszystkich drużyn sokolich na boisku. Godz. 11,45: Odmarsz do kościoła św. Krzyża przy ul. Chełmińskiej. Godz. 12,15: Msza św. z okolicznościowem kazaniem w kościele św. Krzyża. Godz. 13,00: Hejnał z Wieży Klimkowej. Godz. 13,00: Złożenie wieńca przy płycie Nieznanego Żołnierza. Godz. 13,10: Uroczyste otwarcie zlotu na placu 23-go Stycznia i przemówienia powitalne. — Defilada na placu 23 Stycznia. Godz. 13,45: Powrót na boisko. Godz. 14,00: Przerwa obiadowa. Godz. 15,00: Koncert orkiestry 64 p. p. na boisku. Godz. 15,30—19,00: Ćwiczenia na boisku miejskiem. Godz. 19,00—20,00: Przerwa. Godz. 20,00. Raut w „Bagateli" oraz „Noc Wenecka" na boisku miejskiem przy ul. Radzyńskiej przy dźwiękach orkiestry 64 p. p. i iluminacji.

PODZIĘKOWANIE.

Z okazji zlotu sokołów okręgu III., który odbędzie się 8 i 9 września br. w Grudziądzu, przemysł i handel polski w zrozumieniu ważności zlotu a niemniej znaczenia, jakie odgrywa sokolstwo polskie na zagrożonych Kresach Zachodnich, złożyły dotąd na ręce zarządu okręgowego nast. dary: Cukrownia Unisław 1 worek cukru; Cukrownia Chełmża 1 worek cukru; F-ma Korzeniowski subwencję w wys. 50 zł; F-ma Wielkopolski Skład Kawy 2 kilo kawy wyborowej; F-ma Browar Kuntersztyn 100 litrów piwa; Pomorskie Zakłady Ceramiczne, subwencję w wysokości 100 zł; Browar Okocim ½ hl. piwa; Kujawska Wytwórnia Win wł. H. Makowski, Kruszwica 1 skrz. wina; Pudliszka fabryka konserw Pudliszki Wielkp. subwencję 20 zł; F-ma „Pepege" w Grudziądzu subwencję 200 zł.

Zarząd okręgowy składa ofiarodawcom jak najserdeczniejsze podziękowanie.

Zarząd okręgowy wyraża nadzieję, że i inne firmy polskie dadzą wyraz swem uczuciom i taksamo pośpieszą sokolstwu polskiemu z pomocą, a temsamem dodadzą sokolim drużynom otuchy do dalszej wytrwałej pracy dla dobra Ojczyzny naszej.

Za Przewodnictwo Okręgu
(—) A. Kamrowski, pre:

II. międzynarodowe wyścigi motocyklowe w Grudziądzu.

Grand Prix i Mistrzostwo Polski.

W dniu 9 września br. na grudziądzkim torze wyścigowym Białachowo—Welcz—Mokre rozegrają się II. międzynarodowe wyścigi motocyklowe w Polsce. Urządza je grudziądzki Klub Motocyklistów z ramienia Polskiego Zw. Motocyklowego w Warszawie. O ile wyścigi przeszłoroczne były atrakcją nie lada i ściągnęły tysiączne tłumy widzów nawet z dalszych stron Polski, wyścigi tegoroczne zapowiadają się jeszcze ciekawiej. Dla zwycięzcy, który osiągnie najlepszy czas dnia, bez względu na jego przynależność narodową, wyznaczona jest „Grand Prix" w postaci drogocennego upominku. Prócz tego rozegrane będzie mistrzostwo Polski. Grand Prix wywołał wielkie zainteresowanie wśród motocyklistów zagranicy, czego dowodem liczne do klubu grudziądzkiego, jako gospodarza wyścigów, nadchodzące zgłoszenia o zarezerwowaniu kwater itd. Klub grudziądzki Motocyklistów na powitanie gości II. międzynarodowych wyścigów motocyklowych wydaje wspaniałą bogato ilustrowaną jednodniówkę pt. „Motocyklista", która ma zapoczątkować tak potrzebny organ polskiego sportu motocyklowego p. t. „Życie Motocyklisty".

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA.

Zgon naczelnika poczty w Białośliwiu.

Dnia 2. bm. zmarł nagle na udar serca w 37 roku życia naczelnik urzędu pocztowo telegraficznego w Białośliwiu, ś. p. Józef Piechocki. Zmarły brał od samego początku wybitny udział w pracy około zorganizowania poczty polskiej. Pracą swą gorliwą, i pełną poświęcenia w służbie państwowej i obywatelskiej, zdobył zmarły nietylko pełne zaufanie, i uznanie władzy przełożonej, ale także szacunek podwładnych i miejscowego obywatelstwa. Pogrzeb odbędzie się w środę o 9. rano.

Konfiskata „Dziennika Pomorskiego".

Piątkowy nakład „Dziennika Pomorskiego" nr. 201 wychodzącego w Chojnicach, został skonfiskowany z powodu umieszczonego artykułu w sprawie sołtysa p. Kinki z Brus.

Brak kredytów w Gdyni.

Wskutek wstrzymania kredytów budowlanych dla Gdyni, na rynku miejscowym pojawiła się znaczna ilość protestów wekslowych na dość poważne sumy.

BRAMKA, pow. świecki. Kradzież. Kilka dni temu w godzinach popołudniowych, w czasie gdy domownicy zajęci byli w polu, włamali się do mieszkania gospodarza p. Stróżka nieznani sprawcy którzy skradli 650 zł gotówki i inne wartościowe przedmioty. Czmychnęli z łupem dotąd niewyśledzeni.

LIDZBARK. Włamanie do nadleśnictwa. dnia 25. ub. m. zrana włamali się niewyśledzeni dotychczas sprawcy do tut. nadleśnictwa. Opryszkowie wybili z werandy okno prowadzące do pokoju stołowego i pootwierali wszystkie szuflady zabierając rzeczy, które im przynieść mogły pożytek. Przebudzony szmerami nadleśniczy spłoszył złoczyńców, którzy ratowali się ucieczką w las. W kradzieży tej brało udział 3 mężczyzn i jedna kobieta. Złodzieje pracowali w rękawiczkach aby nie zostawić śladów. Poprzednio ci sami sprawcy włamali się do budynku w którym mieszkał sekretarz nadleśnictwa, zabierając ze śpiżarni wszystek prowiant. Śledztwo w toku.

KRUSZWICA. Wiec inwalidzki zapowiedziany na wczoraj godz. 5 po poł. nie odbył się skutkiem spóźnionego przybycia referenta. Redaktor Bigoński, którego poinformowano, że wiec odbędzie się o godz. 7 wieczorem, przybył do Kruszwicy o godz. 6,30 i zastał już tylko zarząd Koła Zw. Inwalidów Wojennych z którymi odbył konferencję. Zapowiedziany na wczoraj referat wygłosi p. red. Bigoński w jedną z najbliższych niedzieli.

ŻABNO, pod Starogardem. Wczoraj odbyła się tu uroczystość poświęcenia sztandaru Tow. Powst. i Woj. Żabno—Krąg—Kokoszkowy przy licznym udziale pokrewnych towarzystw i publiczności. Całość obchodu wypadła okazale, tembardziej, że nieba łaskawe nie poskąpiły słonecznej pogody. Szczegóły podamy w najbliższym numerze.

Brodnica.

Podziękowanie. Otrzymaliśmy następujące pismo z prośbą o umieszczenie; Na urządzenie kolonji letniej dla 30-tu dzieci polskich z Niemiec, skierowanych do Brodnicy przez Zw. Obr. Kres. Zach. ofiarowali: Magistrat miasta Brodnicy 800,— zł., Wydział Powiatowy w Brodnicy 300,— zł., Pow. lek. wet. p. Lowasser 30,— zł., p. mec. Pawłowski 50,— zł. Z funduszu do dyspozycji p. burmistrza na cele opieki społecznej 290,06 zł., razem: 1.470,06 złotych. Pozatem ofiarowali p. Mieczkowski z Ciborza worek jarzyn, p. apttekarz Winklend z Lidzbarka cukier oraz medykamenty, p. Paweł Gończ pół. cent. mąki pszennej, p. Różycka z Wlewska zajęła się dostawą mleka ofiarowanego bezpłatnie przez Towarzystwo Ziemianek (25 l. dziennie), p. burmistrz Rochon przyczynił się do umieszczenia dzieci w lesie lidzbarskim oraz urządzennia kuchni, p. leśniczy Andrysiak służył chętnie swoimi radami i pomocą w urządzeniu gospodarstwa kolonji, zawsze udzielał pomocy p. por. 67 p. p. Michniewski, oficer instr. P. W. i p. nacz. sekr. miejski Kruszczyński pomagał gorliwie w zorganizowaniu całości i prowadzeniu rachunkowości, to też poczuwam się do złożenia najszczerszego podziękowania wszystkim szlachetnym ofiarodawcom i współpracownikom. Szczegółowe uznanie należy się p. Marji Cichońskiej, komendantce hufca harcerskiego żeńskiego w Brodnicy, która kierowała bezinteresownie i nadzwyczaj sprawnie kolonją przez przeciąg 4 tygodni, poświęciwszy swój urlop wypoczynkowy. Dzieci otrzymały bezpłatny przejazd na Wystawę Ogrodniczą w Toruniu i do Gdyni. W piątek rano dzieci wracały przez Poznań do domu. **Jerzykiewiczowa.**

Brusy.

Pożar. Przy ul. Gdańskiej w starym małowartościowym domu zamieszkał ze swą rodziną rzeźnik Grabowski. Rzeźnictwa jednak nie prowadził już od dłuższego czasu. Dom, chlewik i stodółka, które G. posiadał, mało nadawały się do użytku. W ub. środę, około godziny 1 w nocy zaczęły wydostawać się płomienie z poddasza domu mieszkalnego p. Grabowskiego. Zaalarmowano miejscową ochotniczą straż pożarną, która w kilka minutach przybyła na miejsce pożaru. Akcję ratunkową utrudniał początkowo brak wody. Głównym punktem obrony był dom wdowy p. Piankowskiej oraz dalsze zabudowania p. G. Strażacy, miejscowa policja, władze gminne i obywatelstwo pracowały energicznie nad stłumieniem niszczycielskiego żywiołu. Dzięki umiejętnej akcji ratunkowej dzielnej straży pożarnej zdołano dalsze zabudowania uchronić przed zagładą. Około południa wybuchł ponownie pożar w dalszem zabudowaniu p. Grabowskiego. Straż pożarna ruszyła na to same miejsce z którego wróciła. I tym razem dzielni strażacy okazali swą, zdolność, bo część zabudowania, która stała prawie w płomieniach, zdołali strażacy uratować. Przyczyna pożaru tak w pierwszym jak i w drugim wypadku jest bardzo zagadkową.

Tczew.

Występ doliniarzy. Pomimo kilkakrotnego niepowodzenia, kieszonkowcy nasi dalej uprawiają swój proceder. W ub. sobotę na rynku podczas targu skradziono różnym osobom 195 zł.

Zdemaskowany kłamca. W tych dniach zatrzymany został 15 letni chłopiec, włóczący się od 14 dni po mieście. Po dwudniowym areszcie przyznał się że uciekł od rodziców z Lubiechowa z zamiarem przedostania się do Gdańska Odstawiono go do domu, gdzie go prawdopodobnie czeka zasłużona kara.

Lekceważenie przepisów porządkowych. Przy ul. Zamkowej pewien dekarz smarując dach na domu smołą, nie ogrodził chodnika, co było powodem pochlapania przechodniów.

Podróże morskie polskim statkiem.

Dnia 29 sierpnia „Gdynia" powróciła z podróży do Rönne (wyspa Bornholm) i Kopenhagi z pełnym kompletem pasażerów.

Uczestnicy wycieczki wyrażali żywe zadowolenie z podróży i zwiedzania Bornholmu i Kopenhagi, organizowanego przez P. P. „Żegluga Polska".

Następna wycieczka odejdzie dnia 6 września do Helsingör i Kopenhagi, skąd wróci 12 września rano. Dla uczestników tej wycieczki już zorganizowano zwiedzanie interesujących zabytków i osobliwości Kopenhagi i Helsingöru.

Wycieczki do Danji cieszą się szczególną sympatją naszej publiczności, która na te podróże zapełnia cały statek, dlatego też P. P. „Żegluga Polska" dokłada wszelkich starań by uczestnikom dostarczyć wszelkich udogodnień.

Z dniem 27. bm. żegluga przybrzeżna zmieniła rozkład jazdy, zgodnie ze zmienionemi warunkami posezonowemi; rozkład ten będzie utrzymany do odwołania, poczem ruch statków pasażerskich będzie zastosowany do potrzeb zimowych. Obecnie utrzymuje się komunikacja między Gdynią, Helem, Gdańskiem, Sopotami i Jastarnią.

Wszelkich informacji w sprawie wycieczek zagranicznych udziela P. P. „Żegluga Polska" w Gdyni, Wydział Pasażerski, tel. 93 i Pierwsze Polskie Towarzystwo Kąpieli Morskich, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 20-22, tel. 235-60.

Środek na niepunktualnych mężów.

— Jak to się pani udało zmusić męża by wieczorem już nie wychodził?

— Zupełnie łatwo! Gdy ostatnio znowu wracał o 4-tej rano, pytałam niby w półśnie: Czyś to ty Arturze?

— No, a co z tego?

— Otóż jemu na imię Konrad!... Myślał, że grzeszę niewiernością i odtąd nie opuszcza domu.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 3 września 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Bronisławy p., Eufemji, Serapji.
Jutro: Rozalji p., Róży p.
Wschód słońca o godz. 5,12
Zachód słońca o godz. 18,44.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku, 3. bm., do poniedziałku, 10. bm., dyżurują:

1) **Apteka Centralna,** ul Gdańska,
2) **Apteka pod Lwem,** Okole

Wypożyczalnia książek „Lektor", ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

— **Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Popierania Pracy Zawodowej Kobiet** przy ulicy Gdańskiej 67, podaje do wiadomości rodziców, że w czasie wakacyjnym przyjmuje

TEATR MIEJSKI.

D..ś, **w poniedziałek,** o godz. 8-ej wieczorem daną będzie dowcipna w treści i sytuacjach **operetka** O. Straussa **„Bohaterowie"** w doskonale zgranym zespole. Partję porucznika nieprzyjacielskiego objął p. Rychter, w akcie III taniec czarnogórski w wykonaniu prima-baleriny Ryszardy Goreckiej, baletmistrza Morawskiego w otoczeniu corps de balletu. Pozostała obsada bez zmiany.

We wtorek staraniem Funduszu Zapomogowego Wydział. Kontroli Dochodów dyrekcji gdańskiej o godz. 7½ wieczorem **„Bohaterowie".** Wszystkie bilety sprzedane.

W środę również o godz. 7½ staraniem P. Z. K. **„Ożenek"** Gogola.

Mieczysław Frenkiel w Bydgoszczy. W dniu jutrzejszym przybywa do naszego miasta na zaproszenie dyrekcji teatru nestor aktorstwa polskiego, kawaler francuskiej leg. honorowej oraz orderu „Polonja Restituta" mistrz **Mieczysław Frenkiel** i wystąpi gościnnie zaledwie kilka razy w swoich najlepszych kreacjach, a mianowicie jako Wistowski w **„Grubych rybach"** M. Bałuckiego, oraz tytułowej w **„Panu Geldhabie"** Al. hr. Fredry. Pierwszy występ odbędzie się **w czwartek,** dnia 6. b. m. Z dniem dzisiejszym kasa rozpoczęła sprzedaż biletów.

Z dniem 1 września do każdego biletu dolicza kasa teatru po 10 gr na rzecz budowy pomnika W. Bogusławskiego w Warszawie. Podatek ten obowiązuje we wszystkich teatrach w Polsce.

Druhny żeńskiego Sokoła!

W środę, dnia 5. bm. odbędzie się o godz. 1/2 8-ej wieczorem w Resursie Kupieckiej **plenarne zebranie** Żeńskiego Sokoła, na którem ygłosi referat na temat **„Historja Sportu w Bydgoszczy" prof. Albrycht.** Uprasza się o liczne i punktualne przybycie tak członkiń, jak i sympatyków Żeńskiego Sokoła.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Zebranie Ch. Z. Z. oddziału w Toruniu, odbędzie się w środę, 5. września o 6 wieczorem w Gospodzie Cechów Zjednoczonych.

Zebranie Ch. Z. Z. filji cegielnianej (ogólne) odbędzie się w sobotę 8 bm. o 7-ej w Ognisku, ul. Jagiellońska 71.

Zebranie filijne Fordon, odbędzie się w niedzielę, dnia 9. września br. o 12-ej w południe w lokalu p. Krügera.

Zebranie Związku Właścicieli Auto-Dorożek odbędzie się w czwartek, dnia 6. bm. o godz. 8 wiecz. w lokalu posoiedzeń Harmonja, ul. Marcinkowskiego 1.

Ku uczczeniu olimpijskiej czwórki B. T. W.

W ub. sobotę odbył się w salach Szkoły Oficerskiej bankiet ku uczczen' olimpijskiego zwycięstwa czwórki Bydg. Tow. Wiośl. zainicjowany przez Miejski Komitet Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Na bankiet ten przybyli przedstawiciele władz państwowych, samorządowych i wojskowych oraz obywatelstwa. Przy tej okazji dokonano uroczystego wręczenia olimpijczykom pamiątkowych obrazów pomysłu prof. Mondrala, przedstawiających zwycięską czwórkę B. T. W. u finiszu, dar miasta Bydgoszczy. Do zaproszonych olimpijczyków przemówił radca Świtała, wyrażając swoją radość z powodu tak świetnego zwycięstwa, wznosząc na ich cześć okrzyk: niech żyją. Wygłoszono cały szereg przemówień, m. inn. zabierali głos pp.: pułkownik Polniaszek, prezes Rady Miejskiej Beyer, dyr. Bauer, Stobiecki, Tyborski, Matecki im. Konferencji Prezesów, nadleśniczy Chubicki, dr. Panek, Maciejewski i in. Bardzo pięknie przemówił im. olimpijczyków p. Drewek. W dalszym ciągu przemawiali jeszcze pp.: dyr. Żewicki, prof. Albrycht i red. Ryszewski. Bankiet przecią..nął się do późnej godziny.

— **Dyrekcja Szkoły zawodowej żeńskiej** (ul. Gdańska 67) donosi, że egzaminy wstępne na I rok Szkoły zawodowej rozpoczną się we wtorek d. 4 września o godz. 9 rano. Wymagane będą wiadomości z ukończonej Szkoły powszechnej lub III gimnazjalnej.

Szkoła zawodowa żeńska należy do typu szkół średnich i obejmuje oprócz przedmiotów ogólnokształcących przedmioty fachowe, jak krój i szycie bielizny od najprostszej do najwykwintniejszej oraz różnego rodzaju hafty, zaczynając od polskich ludowych, kończąc na bardziej wybrednych haftach zagranicznych. Najlepszym jak duże zapotrzebowanie jest w kraju na absolwentki szkół i seminarjów zawodowych jest fakt, że z końcem ubiegłego roku szkolnego wszystkie uczennice w liczbie 30, które ukończyły seminar. zawód. w Warszawie otrzymały zaraz państw. posady, również absolwentki średnich szkół zawodowych otrzymują posady instruktorek w podobnych szkołach.

Wpisy przyjmuje codziennie kancelarja Szkoły od 10—12.

— **„Specjalista".** Do pracowni płaszczy p. Cwi przy Starym Rynku, zgłosił się 22-letni Icek Eljasz, zamieszkały przy ul. Królowej Jadwigi i przedstawiając się jako krawiec-specjalista od szycia płaszczy, prosił o pracę. P. Cwi potrzebował właśnie tego rodzaju pracownika, a nie podejrzewając oszustwa, powierzył Ickowi większą ilość towaru na płaszcze, które w oznaczonym terminie Icek zobowiązał się dostarczyć. Termin jednak minął, a p. C. płaszczy nie otrzymywał; zniecierpliwiony więc długiem wyczekiwaniem, posłał swego pomocnika do mieszkania Icka i okazało się, że Icek był „specjalistą" ale... od kradzieży. Ukradł on bowiem powierzony mu towar i znikł z Bydgoszczy jak kamfora. Prawdopodobnie nie jest to pierwsze jego oszustwo.

— **Szalona baba u rzeźnika.** W czwartek w godzinach popoł. zjawiła się u rzeźnika przy ul. Podgórnej 20 jakaś brzydka, nieumyta baba. Czekała chwilkę, gdy nagle opętana szałem rzuciła się z stekiem najobrzydliwszych wyrazów na jedyną, bawiącą za zakupem nieznaną sobie młodą mężatkę. Młoda, Bogu ducha winna klientka osłupiała, lecz nim opętańczy babsztyl przeszedł do czynnej zniewagi, opuściła z przerażeniem sklep, gdzie mimo obsługującego ją rzeźnika nie została obroniona. Należy przypuszczać, iż była to druga połowica jakiegoś niezależnego socjalisty, która chyba z zazdrości do przystojnie ubranej mężatki, kupującej większą ilość wyrobów, wszczęła awanturę. Babsztyl wyszedł na ulicę i czynił nadal hałasy, gorszące i publiczność i otaczającą ją gawiedź. Dziwne, iż rzeźnik wolał się pozbyć dobrej stałej klientki, niż awanturującej się baby. A może jej się bał?...

— **Polsko-francuska szkółka p. prof. Marji Régamey.** Otwarcie powyższej szkółki nastąpi po ferjach wakacyjnych t. j. dnia 5 września b. r., obejmując sekcję freblowską oraz dwa komplety według programów klasy I-szej i II-giej przygotowanych do szkół średnich. Główne przedmioty (pisanie, czytanie, religja i t. d.) wykładane w języku polskim, — inne zaś przedmioty (rozmowa, deklamacja, śpiew, gry i t. d.) w języku francuskim.

Nauka odbywa się w domu prywatnym, gdzie jak dozór tak i warunki higjeniczne odpowiadają wszelkim wymogom. Liczba dzieci jest ściśle ograniczona. Cena 20 zł. miesięcznie.

Informacje i zapisy codziennie od godz. 1—2 przy ul. Cieszkowskiego 20.

Przesada mści się na urodzie.

Przeglądającego dział ogłoszeń kosmetyków w zagranicznych pismach uderza niemile jarmarczny ton chęci masowego wyzbycia się lichego przeważnie towaru ze szkodą dla urody pań. Odnosi się wrażenie, jakoby dziś cera każdej kobiety w oczach niemal tak marniała, iż wymaga co pół godziny cucenia wciąż innym kosmetykiem. Nadomiar złego poleca je profan jako „cudowny" środek uniwersalny, bez względu na właściwość danej cery. I tak czytamy w poradnikach" o konieczności wcierania (!) jakiegoś tłuszczu, ochrzczonego mianem kremu, przed spacerem, innego — po spacerze, innego znów przed ułożeniem się do snu, podczas jazdy tramwajem, autem lub rowerem. Na szczęście — uświadomiona Polka nie idzie na lep zagranicznej reklamy i nie wierzy w korzyść maltretowania żywej tkanki. Z wyjątkiem tłustej cery, powinno się każdą twarz ożywiać kremem, ale istotnie ożywczym, b e z w c i e r a n i a g o w g ł ą b s k ó r y. Wystarcza p o w l e c twarz ożywczym k r e m e m „O x a" D r a L u s t r a rano na 10 minut przed spłókaniem gorącą wodą lub wieczorem przed naparzaniem, by skutek osiągnąć. Do masażu twarzy i ciała stosuje się proszek: C o l d - C r e a m T a l k u m D r a L u s t r a. Przed szkodliwem działaniem słońca i zmian atmosferycznych chroni skutecznie: kremowy i różowy p u d e r e g z o t y c z n y D r a L u s t r a.

Dr. Z. B.

— **Trener lekkoatletyczny w Bydgoszczy.** Dzisiaj przyjeżdża do Bydgoszczy na 2 tygodnie trener lekkoatletyczny p. Jacobson. Treningi rozpoczną się we wtorek. Bliższe szczegóły zostaną podane jutro.

— **Ku uwadze członkom Tow. Czytelni Ludowych na Wilczaku.** Z dniem dzisiejszym jest bibljoteka znowu czynną i to od godziny 6—7-ej, jak dawniej w szkole.

— **Podziękowanie.** Pan profesor Malewski z Bydgoszczy, ul. Chłopickiego 3, złożył Państw. Seminarjum Naucz. Męskiemu w darze przepiękny obraz (sztych) oprawiony, przedstawiający przyjęcie ucznia do konwiktu. Obraz ten zawieszono w świetlicy zakładu. Ofiarodawcy na tej drodze Dyrekcja Seminarjum składa najserdeczniejsze podziękowanie.

— **Influencja koni.** Do zaraźliwych chorób zwierzęcych, o których właściciel zwierzęcia winien niezwłocznie donieść policji, należy w myśl rozporządzenia ministerjalnego z dn. 18. 2. 1928 także **influencja koni.** Odnośne rozporządzenie podane będzie niebawem w tut. miejsk. Orędowniku Urzędowym do publicznej wiadomości.

— **Walki zapaśnicze u Kocerki (Palzera).** Wczorajszej niedzieli walczyli w pierwszej parze Morton—Sarakhi; po 20 minutach walki t. zw. hyderem zwyciężył Morton. Już w ciągu 8 minut Liełkajs położył na łopatki Maciejewskiego; tym razem Liełkajs nie naraził się na upomnienia i walczył zupełnie prawidłowo. Natomiast bardzo brutalnie walczył Kroton z Wuwerem; Kroton w swym zapale zaatakował stół sędziowski, tak, że sędziowie nieomal legli pod zapaśnikami. Walka ta nie dała rezultatu. Na końcu walczyli Tuma—Rogenbaum; po 14 minutach walki zwyciężył Rogenbaum.

Dziś walczą: **Liełkajs Badurski** decydujące spotkanie do rezultatu (1 godz. i 10 minut), walka rewanżowa na wezwanie Liełkajsa; Tuma—Sternberg, Rogenbaum—Faktor, walka rewanżowa na żądanie Rogenbauma oraz **Michelson—Kroton,** walka rusko-szwajcarska. Walki dziś, bardzo interesujące.

PROGRAM W KINACH.

KRISTAL. Dziś nieodwołalnie po raz ostatni **„Cienie haremu",** dramat ze wszystkiemi szczegółami życia Wschodu, oraz **blaskami i cieniami haremów.** Nadprogram.

MARYSIENKA wyświetla przy wypełnionej publicznością sali dramat pt. **„Przesądy i przewidzenia"** z Donglasem Fairbanksem.

NOWOŚCI od dnia dzisiejszego wyświetlać będzie dawno rozpowiedziane wielkie arcydzieło filmowe pt. **„Wieczna miłość".** W rolach głównych występują głośni artyści filmowi z Mary Carr i Belle Benett na czele. W nadprogramie bardzo wesoła farsa **„Ja chcę męża".**

CORSO. Dziś po raz ostatni podwójny program II-ga serja „Demona" p. t. **„Król boksu i bestja morska".** W roli głównej niezrównany bokser akrobata Ben Wilson. **„Branka srogiego zbója",** melodramat w wykonaniu najwybitniejszych artystów francuskich. Razem 16 aktów. Początek o godz. 6,15.

Z zebrania Katolickiego Tow. Robotników przy kościele św. Trójcy.

W ubiegłą niedzielę odbyło się w Domu Katolickim przy ul. Miedza, zebranie Kat. Tow. Robotników pod przewodnictwem prezesa p. Polaka. Po odczytaniu protokółu zdał prezes sprawozdanie z odbytej zabawy, a następnie zachęcał członków do wzięcia udziału w uroczystości bratniego towarzystwa Robotników na Bielawkach, które obchodzić będzie 5-letnią rocznicę swego istnienia oraz poświęcenie sztandaru. Wiceprezes p. Baum zdał sprawozdanie z odbytej uroczystości 25-letniej rocznicy istnienia Tow. Robotników Kat. w Barcinie.

Następnie ks. proboszcz Skonieczny wygłosił piękny referat o św. Genowefie, patronce Paryża, dzieląc się z towarzystwem swemi wrażeniami z odbytej do Paryża podróży. Prelegent mówił, jak wielkim kultem i czcią otacza Paryż św. Genowefę, że mimo panujących tam wpływów masońskich, buduje św. Genowefie wspaniały pomnik. Zwłaszcza od czasu wielkiej wojny światowej Paryż z głęboką czcią odnosi się do swej wielkiej patronki, św. Genowefy. Przypomnieli sobie bowiem Francuzi, że w tem samem miejscu nad Marną, gdzie ongi został powstrzymany za sprawą żyjącej wówczas św. Genowefy, srogi barbarzyńca Atylla, w tem samem miejscu w czasie wojny światowej, zostali powstrzymani Niemcy, podczas swego pochodu na Paryż. Wielce interesującego referatu zebrani wysłuchali w skupieniu, dziękując zań prelegentowi rzęsistymi oklaskami.

Po skończonym referacie odbyło się rozczulające pożegnanie ks. wicepatrona Szymańskiego, który opuszcza Bydgoszcz, powołany na prefekta gimnazjalnego do jednego z miast Pomorza, ku wielkiemu żalowi robotników, którzy całem sercem pokochali swego wicepatrona.

W serdecznych słowach przemówił do ks. Szymańskiego prezes p. Polak, podnosząc jego zasługi położone wśród robotników nad krzewieniem oświaty i zasad katolickich oraz wyraził głęboki żal z powodu rozłączenia się z zacnym i ukochanym kapłanem. A jeżeli już tak być musi, prosił imieniem całego towarzystwa ks. proboszcza Skoniecznego, aby towarzystwu przydzielił takiego wicepatrona, jakim był ks. Szymański.

Również serdecznie żegnał ustępującego wicepatrona ks. proboszcz Skonieczny.

Robotnicy ofiarowali ks. Szymańskiemu skromny, ale z wdzięcznem sercem ofiarowany upominek w postaci budzika.

Wzruszony kapłan dziękował za to uznanie, zapewniając, że nigdy nie zapomni o swych robotnikach i na innej placówce, w innem miejscu zawsze gorliwie pracować będzie wśród braci robotników.

W dalszym ciągu obrad, prezes powiadamia zebranych, że za 14 dni w sobotę odbędzie się wspólna spowiedź członków towarzystwa, a w niedzielę wspólna komunja św.

W końcu prezes prosił ks. proboszcza Skoniecznego, czyby nie było możliwem, aby ks. proboszcz wyjaśnił towarzystwu treść znajdujących się w kościele Św. Trójcy obrazów. Ks. proboszcz chętnie zgodził się na to, obiecując w niedalekiej przyszłości to uczynić.

Odśpiewaniem pieśni „My chcemy Boga" zakończono to podniosłe zebranie, którego nastrój był przytem tak miły i serdeczny, że życzyć naszym zacnym robotnikom należy zawsze tak przykładnej harmonji.

WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

Pożyczki polskie w Nowym Yorku

Obraz naszej nieudolności

Kurs naszych pożyczek na giełdzie nowojorskiej nie stoi w żadnym stosunku do zaufania, jakie powinny budzić polskie papiery państwowe w amerykańskich rentjerach.

Rzeczywiście smutny obraz przedstawia statystyka pożyczek zamieszczona w zeszycie 16. „Wiadomości Statystycznych" z 20 sierpnia. Według tej tabeli kursy pożyczek europejskich w procentach nominalnej wartości przedstawiały się następująco w końcu czerwca br.:

Oproc.	Kraj	Kurs giełd
6	Belgja	100,50
8	Czechosłowacja	103,75
6	Finlandja	93,13
7	Francja	107,25
8	Jugosławja	99,00
7	Niemcy	106,25
6	Polska	99,75
8	Polska	83,25
7½	Węgry	101,88
7	Włochy	97,44

Cyfry powyższe mówią same za siebie. Wystarczy porównać 8-procentową pożyczkę czechosłowacką lub 7½-procentową węgierską z polskiemi, aby zdumieć się nad nieudolnością naszych czynników, które nie potrafią zachęcić amerykańskiej publiczności do polskich papierów lokacyjnych.

Trzeba nadmienić, że sprawa ta była już raz poruszona w czerwcu przez pro,rządowy dziennik „Głos Prawdy", który pierwszy zwrócił uwagę na te niesłychane niedołęstwo naszej propagandy zagranicznej.

W krótkim czasie po artykule „Głosu Prawdy" rozeszła się pogłoska, że rząd zamierza przy poselstwie w Waszyngtonie powołać specjalnego doradcę ekonomicznego, któryby miał na celu opiekowanie się kursem polskich pożyczek.

Wprawdzie nie wiemy czy ten nowy urząd już funkcjonuje, za to stwierdzamy z ubolewaniem, że powyższy numer „Wiadomości Statystycznych" wykazuje dalszą zniżkę kursu.

Porównując kurs przeciętny z czerwca i drugiego tygodnia w sierpniu otrzymujemy następujące zestawienie:

Rodzaj pożyczki	czerw.	sierp.
8% procentowa z 1925	100,05	100,00
7% stabilizacyjna 1927	89,67	88,50
6% dolarowa 1920	83,95	83,38

Jak widać z powyższego alarm „Głosu Prawdy" i ewentualna nominacja nowego urzędnika nie wiele pomogły. Pożyczki stały już niżej krytyki, a obecnie spadły jeszcze bardziej.

Jest najbardziej zdumiewającym, że pożyczki samorządowe stoją częściowo lepiej niż rządowe, co wykazuje poniższa tabelka notowań sierpniowych:

7% p. stabilizacyjna	88,50
7% Warszawy	87,06
7% Śląska	89,31

Choć pożyczka warszawska jest notowana prawie 1 i pół dolara niżej, to śląska o blisko 1 dolar wyżej. O lepsze świadectwo dla propagandy gospodarczej państwa trudno pomyśleć.

Sprawa powyższa ma kapitalne znaczenie. Kurs pożyczek naszych to źwierciadło, w którem się odbija prestiż całej Polski, to barometr najczulej mierzący stopień zaufania zagranicy. Kurs pożyczek jest również miernikiem kosztów zagranicznego kredytu. Jeśli 7-proc. pożyczka rządowa stoi niżej parytetu to społeczeństwo musi za pieniądz zagraniczny płacić jeszcze drożej, a w tym wypadku powyżej rentowności swej produkcji, która nigdy nie jest zdolna odrzucać 10 i więcej procentów rocznie.

Z tych więc powodów nie ma takich ofiar i starań jakichby nie można poświęcić dla podniesienia kursu naszych pożyczek. Nasza godność narodowa wymaga, by zdolności płatnicze tak potężnego zak Polska państwa, ceniono wyżej niż np. takich Węgier!

S. O.

Jak miasta płacą swych pracowników?

Niesłychanie nierównomierna stopa zarobków

(o) Zeszyt 16 „Wiadomości Statystycznych" z dnia 20 sierpnia br. przynosi statystykę zarobków stałych i niewykwalifikowanych robotników miejskich i przedsiębiorstw miejskich w Polsce. W statystyce tej zostały wymienione tylko niektóre miasta. Przejrzystość jej utrudnia nierównomierny podział na grupy pracownicze. Pomimo tych braków można sobie wyrobić pogląd na sytuację pracowników miejkich. Nadmienić trzeba, że płaca została obliczona według 8-godzinnej dniówki.

Dla porównania podajemy płacę z marca 1927 r. i płacę z czerwca 1928 roku.

Pracownicy tramwajowi zarabiali (w zł.):

	marzec 1927	czerwiec 1928
Warszawa	9,03	9,21
Toruń	6,61	5,31

W pozostałych miastach tramwaje były przedsiębiorstwami osobnemi i w statystyce uwzględnione nie zostały.

Pracownicy w gazowniach, które częściej niż tramwaje są przedsiębiortwem miejskim, zarabiali w analogicznych okreach (w zł):

	marzec 1927	czerwiec 1928
Łódź	10,23	10,61
Lublin	5,91	6,34
Poznań	5,99	7,58
Toruń	6,56	5,84
Kraków	5,00	5,90

W teatrach miejskich płaca kształtowała się znacznie pomyślniej, z wyjątkiem Krakowa (w zł):

	marzec 1927	czerwiec 1928
Warszawa	10,29	10,99
Paznań	8,52	10,08
Kraków	—	5,62

Różnicę między zarobkami najlepiej się uwypukla na płacach robotników, zatrudnionych w wodociągach (w zł):

	marzec 1927	czerwiec 1928
Warszawa	8,21	13,00
Wilno	4,19	4,54
Paznań	6,06	7,80
Katowice	—	11,01
Kraków	5,13	5,34

Jak wynika z powyższych przykładów stopa zarobkowa robotników miejskich waha się w bardzo szerokich granicach, schodząc jednak w większości miast poniżej kosztów utrzymania.

Stabilizacja rumuńskiej lei

Nowy parytet 795,8 lei za 1 F. Szterling

(o) W krąg państw posiadających ustabilizowany pieniądz wstępuje jako jedna z ostatnich Rumunja. W ostatnich dniach pomiędzy Bankiem Narodowym Rumunji a rządem rumuńskim został podpisany układ w sprawie ustalenia kursu stabilizacyjnego waluty rumuńskiej. Wmyśl tego układu kurs ten został ustalony według parytetu 795,8 lei za jeden funt szterling.

Faktycznie według tego kursu nabywa Bank Narodowy Rumnji dewizy już od 1 sierpnia rb.

Jednak ustalonego w układzie kursu nie można uznać za ostateczny kurs stabilizacyjny, a to z tego względu, że ma ulegać co kwartał zmianom, stosownie do porozumienia pomiędzy rumuńskiem Ministerstwem Finansów a Bankiem Narodowym. Bank Narodowy Rumunji ma prawo zakupu dewiz po kursie ustalonym w ilości nieograniczonej oraz prawo emitowania w nieograniczonej ilości banknotów w celu uskutecznienia tych zakupów.

Podobnie nie została jeszcze rozstrzygnięta sprawa terminu i warunków pożyczki stabilizacyjnej. Prasa niemiecka donosi, żr rozpoczęły się rokowania o udział w emisji pożyczki rzeczonej. Transza niemiecka będzie wynosiła prawdopodobnie miljon funtów szt.

Rokowania te jednak napotykają na przeszkody z powodu silnych kontrowersyj, tyczących się waloryzacji przedwojennych obligacji rumuńskich, znajdujących się w posiadaniu obywateli niemieckich. Również zawiłe położenie polityczne kraju, a przedewszystkiem walka rządu ze stronnictwami chłopkiemi, pragnącemi powrotu ks. Karola do władzy, nie stwarza korzystnej atmosfery dla stabilizacji pieniądza.

Eksport pierza i puchu

Brak organizacji eksportowej

(o) Polska eksportuje obecnie około 500 wagonów pierza i puchu, posiadając ogólny stan drobiu na ok. 35 milj. kur oraz 5 milj. gęsi. Zaznaczyć należy, że wywozimy ogółem 2,15 proc drobiu (1 900 000). Z tej liczby około 90 proc. drobiu eksportujemy w stanie żywym. Gdyby zatem polska eksportował drób bity (wywozimy przeważnie gęsi), zdolność wywozowa zwiększyła by się od 80—100 proc. Z ogólnej liczby wywożonego pierza i puchu przypada około 10 proc. na wywóz towaru przerobionego, resztę wywozimy w stanie surowym, przeważnie do Niemiec i Czechosłowacji, gdzie odbywa się przeróbka polskiego materjału, oraz reeksport do innych krajów.

Według opinji kół kupieckich, przedstawionych na konferencji w Instytucie eksportowym zły stan eksportu pierza z Polski jest skutkiem dezorganizacji powojennej handlu tym artykułem. Zamiast eksporterów hurtowników, wywożących duże partje posortowanego i oczyszczonego towaru, drobni kupcy ekspedjują zagranicę drobne przesyłki, nieraz po 50—100 kg., licytując się w obniżaniu cen.

Wobec takiej sytuacji należy się domagać scentralizowania ekportu i standaryzacji, oraz ewentualnie ograniczenia wywozu pierza surowego. Korzystnem byłoby również ustalenie premji wywozowej. Dzięki takim celowem zarządzeniom Polska mogłaby wyciągnąć wszystkie korzyści, jakie jej przysługują z natury prawie monopolicznego stanowiska w dziedzinie dostawy pierza dla całej Europy zachodniej.

Organizacja wynalazców w Polsce

Niedawno zorganizowany, a tak ważny dla obrony państwa i przemysłu rodzimego Związek Wynalazców Rzplitej Polskiej — przystępuje do zorganizowania wynalazców na terenie Polski.

Celem Związku jest zapewnienie im opieki i okazanie pomocy zarówno naukowej, jak i technicznej oraz umożliwienie realizacji pomysłów, leżących niejednokrotnie po kilka lat w oczekiwaniu na „lepsze czasy".

Zagranicą, od szeregu lat, istnieją już Narodowe Instytuty Wynalazcze, to też roz[illegible]ój mierny do naszego. Polska w światowej statystyce wynalazków zajmuje miejsce tuż przed Meksykiem.

Gorąco zachęcamy wszystkich wynalazców oraz interesujących się wynalazczością rodzimą do przybycia na walne zebranie tej tak pożytecznej instytucji, które odbędzie się dnia 10 września rb. o godz. 19 w Warszawie w wielkiej sali Stow. Techników (ul. Czackiego 3-5).

Na zebraniu tem spodziewana jest obecność przedstawicieli rządu, świata naukowego i przemysłowego.

Bliższe szczegóły podaje miesięcznik „Wynalazki i odkrycia", z [illegible] wysyła tymczasowy zarząd [illegible]

Kronika krajowa

Rozwój Banku Rolnego. Jak wiadomo, Państwowy Bank Rolny udziela drobnym i średnim gospodarstwom rolnem długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych w 8 proc. i ostatnio 7 proc. listach zastawnych, na kupno gruntu, regulacje i inwestycje rolne, na spłatę uciążliwych dla gospodarstw rolnych zobowiązań i na inne potrzeby gospodarcze. Dzięki szczególnym staraniom P. B. R. ta forma kredytu długoterminowego, najodpowiedniejsza dla rolnictwa ze względu na długi termin spłaty — rozwija się coraz bardziej, przyczyniając się wybitnie do podniesienia dobrobytu gospodarczego wsi.

O wielkim rozwoju tej formy kredytu świadczą najlepiej cyfry: stan emisji listów zastawnych P. B. R. wynosił 1. I. 1926 r. 0,2 milj. zł, na 1. I. 1927 r. — 7,8 milj. zł, na 1. I. 1928 r. — 41,4 milj. złotych. W roku bieżącym nastąpił dalszy ogromny wzrost pożyczek długoterminowych w listach zastawnych, które kilka dni temu osiągnęły cyfrę 100 000 000 zł, wypłaconych przeszło 20 000 pożyczkobiorcom. Przekroczenie tej sumy stanowi poniekąd jubileusz dla banku, świadcząc dobitnie o wielkim rozwoju tej instytucji i intensywności jej prac w zakresie organizacji pomocy kredytowej dla drobnego rolnictwa.

* * *

— **Propaganda dla eksportu polskiego.** W celu zareklamowania polskiego przemysłu eksportowego umieszczone są na statkach „Światowid i Krakus", kursujących między Gdynią i portami Południowej Ameryki, witryny, szafki, reklamowe 2,40 m × 2 m × 40 cm. z wysuwanemi półkami. W szafach zamieszcza się reklamy, rysunki, plakaty oraz inne eksponaty firm polskich bezpłatnie. Firmy, które zamierzają wziąść udział w tej światowej, bądź co bądź, korzystnej reklamie zechcą się zgłosić pisemnie pod adresem: „Reklama Zachodnia", Poznań, Plac Wolności 6. Tel. 10-79, która wszelkie formalności załatwia.

* *

Sędziowie handlowi

Min. Sprawiedliwości przygotowuje projekt rozporządzenia w sprawie sędziów handlowych. Sędziów handlowych mianować będzie minister sprawiedliwości na 3 lata, po wysłuchaniu opinji ministra Przemysłu i Handlu, z pośród osób, proponowanych przez właściwe Izby przemysłowo-handlowe. Zwolnienie sędziów handlowych przed upływem może nastąpić bądź na własne ich żądanie, bądź na podstawie orzeczenia zgromadzenia ogólnego Sądu Apelacyjnego. Sędzią handlowym może być ten, kto posiada obywatelstwo polskie, korzysta z pełni praw, jest nieskazitelnego charakteru, ukończył 30 lat życia. Sędziowie handlowi pełnią swe obowiązki bezpłatnie.

* * *

Realizacja budowy elewatorów. Zagadnienie budowy elewatorów w Polsce wstępuje w fazę realizacji. Obecnie wykończana jest odbudowa elewatorów warszawskich, których pojemność wyniesie łącznie z przerobionymi na ten cel magazynami około 12 000 ton ziarna. Nadto utworzone przedsiębiorstwo „Państwowe Zakłady Przemysłowo - Zbożowe w Lublinie", kontynuować będą w bieżącym roku budowę dużego nowoczesnego elewatora w Lublinie o pojemności 20 000 ton ziarna. W Bydgoszczy magazyny i śpichrze zbożowe obliczone są na magazynowanie około 10 000 ton zboża.

* * *

— **Pożyczka dla m. Krakowa.** Prezydjum miasta wystąpi wobec Rady Miejskiej z wnioskiem o udzielenie mu pełnomocnictw, dotyczących rokowań z konsorcjum finansowem o pożyczkę na rozbudowę sieci tramwajowej w Krakowie. Równocześnie z rozbudową sieci tramwajowej ma być traktowana również sprawa budowy wielkiej remizy w Podgórzu. Pożyczka, o którą zarząd miasta względnie spółka tramwajowa pertraktuje z konsorcjum szwajcarskiem wynosi 3 miljony dolarów. „Głos Narodu" omawiając kwestję tej pożycz[illegible] dzi, iż została

Dyrekcja Szkoły Przemysłowo-Dokształcającej

ul. Chwytowo 12, podaje do wiadomości pp. Mistrzom i Pracodawcom, że rok szkolny dla terminatorów i młodocianych pracowników rozpoczyna się w poniedziałek dnia **3 września.**

Zarazem zwraca się uwagę na obowiązek, zgłaszania uczni i młodocianych pracowników do szkoły w przeciągu **6 dni.** Uczniowie wzięci na próbę, są również obowiązani uczęszczać do szkoły.

Z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowem z dnia 7 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 53/27 roku poz. 468), uchyla art. 198 moc obowiązującą sprzecznych z niem ustaw i rozporządzeń.

Rozporządzenie o prawie przemysłowem:

1. ustala obowiązek pryncypała przestrzegania, aby uczeń przemysłowy uczęszczał regularnie do szkoły (art. 117) i obowiązek ucznia uczęszczania na naukę (art. 118) nie ograniczając tego obowiązku wiekiem uczniów, a więc ustala ten obowiązek na cały czas trwania nauki przemysłowej (nauki rzemiosła).
2. wymaga od ucznia, przystępującego do egzaminu czeladniczego świadectwa **ukończenia** szkoły dokształcającej.

— **Propaganda dla eksportu polskiego.** W celu zareklamowania polskiego przemysłu eksportowego, umieszczone są na statkach „Krakus“ i „Światowid“, kursujących między Gdynią i portami Południowej Ameryki, witryny (szafki) reklamowe 2,40 m. × 2 m. × 40 cm. z wysuwanemi półkami. W szafkach zamieszcza się reklamy, rysunki, plakaty oraz inne eksponaty firm polskich bezpłatnie. Firmy, które zamierzają wziąć udział w tej światowej, bądź co bądź, korzystnej reklamie, zechcą się zgłosić piśmiennie pod adresem „Reklama Zachodnia“ Poznań, Plac Wolności 6, która wszelkie formalności załatwia.

Plantacje buraczane a cukrownictwo.

W związku ze zbliżającym się okresem zbioru buraków cukrowych, przedstawiciel Ajencji Wschodniej zwrócił się do inż. Stanisława Humnickiego, prezesa Stowarzyszenia plantatorów buraka cukrowego i uzyskał odeń następujące oświadczenie:

Wypowiedzenie się ostateczne o urodzaju buraków byłoby nieco przedwczesne, gdyż dużo zależy tu jeszcze od tych warunków atmosferycznych, jakie będziemy mieli w drugiej połowie sierpnia i we wrześniu. Powierzchnia plantacyj buraczanych w stosunku do r. ub. wzrosła mniejwięcej o 12 do 14 proc., wynosząc obecnie około 234.000 ha, co stanowi cyfrę rekordową, gdyż blisko o 60.000 ha wyższą od przedwojennej.

Urodzaj buraków naogół zapowiada się średnio, gdyż choć w roku bieżącym nie mieliśmy klęski chwościka, który tak silnie zaszkodził w r. 1927 i plantacjom i cukrowniom, to jednak bardzo późne siewy, zimna wiosenne, oraz susze letnie, a wreszcie pojawienie się dwóch groźnych szkodników — Błyszczyki — gammy i Rolnicy — zbożówki, nader ujemnie wpłynęły na przeciętne plony z hektara. Pomimo to należy przypuszczać, że wobec znacznego wzrostu powierzchni uprawnej, ogólnopolska produkcja cukru osiągnie zapewno cyfrę rekordową conajmniej 5.700.000 kwintali cukru, a spożycie wewnętrzne cukru wzrasta w Polsce stale. Gdy w latach 1925-26 spożyliśmy 2.672.550 q. cukru, w 1926-27 - 3.090.600 q. a w r. 1927-28 przewiduje się spożycie 3.450.000 q., to przypuszczać można, że podczas kampanji 1928-29 spożycie wewnętrzne wyniesie około 3.700.000 q. cukru, co stanowi już 12.5 klg. na głowę ludności. Jest to zjawisko nader pocieszające, gdyż z jednej strony służy za usprawiedliwienie zwiększenia powierzchni plantacyj buraczanych w Polsce, z drugiej zaś zmniejsza znakomicie straty naszego cukrownictwa na wywozie zagranicznym, chociaż wobec istnienia światowego kryzysu cukrownictwa, straty te należy uznać za nieuniknione. Zaznaczyć jednak należy, że w r. ub. doszły one do granic maksymalnych, gdyż oddawna giełdy światowe nie notowały tak niskich cen, jak obecnie.

Co się tyczy ceny przypuszczalnej za buraki z urodzaju r. b., to należy stwierdzić, że obecnie przedstawia się ona fatalnie, ograniczając się ramami ceny gwarancyjnej, stanowiącej około 5 zł 55 gr. za kwintal. Jeśli zaś weźmiemy pod uwagę wzrost kosztów produkcji rolnej i porównamy spodziewaną cenę buraka z cenami innych ziemiopłodów, to istotnie cena ta jest wprost katastrofalną, mogącą wywrzeć wpływ decydujący na dalszy rozwój naszych plantacyj.

Zagadnienie cukrownictwa naszego winno być traktowane wyłącznie pod kątem widzenia potrzeb rolnictwa i błąd kardynalny tkwi w tem, że pewne sfery i czynniki miarodajne probują rozwiązać problem cukrownictwa jako zagadnienie czysto przemysłowe.

Cena cukru eksportowego od dłuższego czasu trzyma się na poziomie 14 szyl. za 50.8 klg. cukru typu „A“, co dla cukru typu „B“, wywożonego przez cukrownictwo polskie odpowiada mniej więcej 12,7 szyl. To znaczy, że przeciętna cukrownia polska uzyskuje netto skład własny około 52 do 53 zł. za 100 klg cukru kryształu, gdy koszt własny wynosi około 82 do 83 zł. za 100 kg.

Już w roku 1925 rząd nasz uznał za konieczne poczynienie pewnego wyrównania pomiędzy poszczególnemi warsztatami przerobu, mającemi bardzo różną skalę kosztów produkcji, strat, wynikających z wywozu cukru. Wówczas to wydano, obowiązującą do dziś dnia, ustawę o obrocie cukrem. Ustawa ta jednak w żadnej mierze nie sprostała tym nadziejom, jakie pokładał w niej rząd i sfery gospodarcze. I oto w r. ub. przemysł cukrowniczy dobrowolnie wprowadził pewne świadczenia dodatkowe cukrowni większych na rzecz małych. Świadczenia te niezawodnie poprawiły częściowo położenie, lecz z całą stanowczością stwierdzić należy, że rozmiar tych świadczeń jest niedostateczny, że szereg większych cukrowni nie podporządkował się tej uchwale dobrowolnej, że wreszcie szereg cukrowni małych nie korzystał dotąd z tych świadczeń ze względu na strukturę kartelu cukrowniczego na terenie województw centralnych, wschodnich i południowych.

Końska kuracja gruźlicy przed 50 laty.

Chorych grzebano w mierzwie lub kazano im przebywać w mydlarniach i rakarniach.

Terapja chorób płucnych dziś już postąpiła tak daleko, że wprost jak bajek słucha się opowiadania o stosowanych dawniej metodach leczniczych w tej dziedzinie. Do najbardziej groteskowych przesądów należało przekonanie, jakiemu hołdowali jeszcze nasi dziadkowie, że chory na płuca, powinien jak najwięcej czasu spędzić... w oborze dla krów, gdyż jej powietrze wpływa zbawiennie na gruźlicę.

Chory musiał w oborze pić mleko prosto od krowy, urągające dzisiejszym pojęciom o hygjenie, a spanie w oborze stanowiło drugi punkt programu. W pokoju suchotnika trzymano synogarlice, koty lub gołębie. Zdaje się była to pozostałość dawnych wierzeń, że chorobę można z człowieka „spędzić“ na zwierzę.

Gdy chemicy odkryli obecność tlenu w powietrzu, od tej chwili zaczyna się rozwój nowej terapji „powietrznej“, którąby też można nazwać „oborową“. Wszystkie choroby przypisywano wówczas brakowi wzgl. nadmiarowi tlenu. Chemik Beddoes wywodził suchoty z nadmiaru tlenu i zalecał „oborową“ kurację. Herold w r. 1814 ponadto przypisywał zagrzebywania chorego na pewien czas w nawozie końskim. Prof. Hufeland kazał chorym wdychiwać woń świeżej ziemi, idąc za pługiem oracza.

Nierzadkie były wypadki, że suchotnikom kazano przebywać jak najwięcej w rzeźniach, mydlarniach lub rakarniach (!) uważając, że powietrze tych „instytucji“ zbawiennie działa na płuca. W Szwajcarji, która i dawniej była azylem gruźlików, przygotowywano dla pacjentów mieszkania nad oborą z podłogą wielokrotnie przedziurawioną, tak aby zbawienna woń gnoju dochodziła do chorego. Podłożem tej kuracji było przekonanie lekarzy o małej zawartości tlenu w powietrzu, wydychanem przez bydło domowe.

Jako środki „dodatkowe“ stosowano: picie oślego mleka, picie mleka prosto z wymion krów (po cielęcemu), kąpiele ziołowe etc.

Tak więc to, co dziś wyśmiewamy jako zababony ciemnego ludu, dawniej uznawane było przez wybitne powagi lekarskie.

Z ruchu wydawniczego.

Inż. M. Kruglowski „O uprawie kukurydzy na ziarno“. Ostatnia praca inż. M. Kruglowskiego, kierownika Ekspozytury Wydziału Hodowli roślin Państw. Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy, stanowi nader cenny nabytek literatury fachowej z zakresu rolnictwa, albowiem jest jednym podręcznikiem o uprawie kukurydzy w języku polskim. Aktualną tę broszurkę nabyć można w składzie głównym „Lektor“, Instytut Literacki Bydgoszcz, Gdańska 141 oraz we wszystkich księgarniach. Cena 90 gr.

PODZIĘKOWANIE.

Zarząd K. P. IV. Drużyny harc. im. Kilińskiego przy Gimnazjum Humanistycznem w Bydgoszczy niniejszem składa serdeczne „Bóg zapłać“ tym wszystkim, którzy swoją chętną ofiarą pieniężną przyczynili się do zrealizowania obozu harcerskiego dla wspomnianej drużyny w Beskidach zachodnich (okolice Żywca—Rajczy) i równocześnie przyczynili się do tego, że ta chwałą okryta drużyna (II. drużyna hufca bydgoskiego na ostatnich zawodach i dotychczas jeszcze pierwsza drużyna Rzeczypospolitej) mogła zwiedzić pełne drogich sercu polskiemu pamiątek: Poznań, Kraków i Częstochowę, jak również zapoznać się nieco i trochę przyjrzeć się przemysłowi górnośląskiemu (Katowice, Królewska-Huta).

Ofiary złożyli: Budowniczy Antoni Jaworski 200 zł, Zarząd Tow. Akc. „Karbit Wielkopolski“ 200 zł, Zarząd Tow. Akc. „Lloyd Bydgoski“ 200 zł, Zarząd fabryki Löhnerta 150 zł, Zarząd fabryki „Unja“ 100 zł, inżynier Głowacki 50 zł, firma „Impregnacja“ 10 zł, inżynier Krzywiec 15 zł, inżynier Lisiecki 25 zł. Prócz tego podczas poświęcenia sztandaru rodzice chrzestni złożyli: doktorowa Szymańska, szarfy do sztandaru i 50 zł, dyrektorowa Rolbieska 50 zł, dyrektor Jankowski 100 zł.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Tow. Powstańców i Wojaków „Macierz“. Nadzwyczajne walne zebranie w poniedziałek (dziś) o godz. 7 wiecz. w lokalu p. Kocerki (Patzer) przy ul. Św. Trójcy. Wstęp za okazaniem legitymacji. Zebranie zarządu o godz. 6-tej.

Tow. Przemysłowo-Rzemieślnicze. Zebranie plenarne we wtorek 4 bm. o 8-ej w Ognisku przy ul. Jagiellońskiej. Na porządku dziennym referat syndyka Izby Rzemieślniczej, p. Dutkowskiego na temat „Wybory do Izby Rzemieślniczej“ i sprawozdanie ze zjazdu w Poznaniu. Uprasza się o liczne i punktualne przybycie wszystkich członków.

Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie. Plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 3 września o godz. 8 wiecz. w hotelu Lengninga. Na porządku obrad ważne sprawy. Uprasza się o punktualne i liczne przybycie.

Związek pracowników zawodu krawieckiego. Zebranie miesięczne dzisiaj wieczorem o godz. 8 w lokalu Luckwald nast. ul. Jagiellońska 9.

Zw Podofic. Rez. R. P. Koło Bydgoszcz. Zebranie miesięczne w poniedziałek 3. bm. o godz. 7,30 wiecz. w lokalu p. Kocerki (dawn. Patzer). Ze względu obszernego porządku obrad przybycie kompl. konieczne.

Tow. śpiewu „Moniuszko“. Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek dnia 4 września br. o godz. 8 wieczorem w salce przy kościele św. Trójcy. Zebranie zarządu w poniedziałek, o godz. 7 wieczorem. **Zarząd.**

S. M. P. „Gwiazda“ przy kościele św. Trójcy. Dziś, w poniedziałek o godz. 7,30 lekcje II. oddziału muzycznego. O punktualne przybycie uprasza się.

S. M. P. „Brzask“. Zebranie zarządu dziś w poniedziałek o godz. 7 w Domu Katolickim. Nadzwyczajne zebranie plenarne w środę o godzinie 7,30 w salce parafjalnej w Domu Katolickim.

Klub mandolinistów „Lirenka“. We wtorek 4. bm. od godz. 7,30 do 9,30 w salce p. Nowaka przy ul. Toruńskiej odbywa się nadal lekcja jak zwykle.

Kurkowe Bractwo Strzeleckie. Przypominamy ćwiczebne strzelania poniedziałkowe. W dn. 3 bm. wystawiona będzie tarcz o ordery dygnitarzy i tarcz srebrna. Wieczorem o godz. 8-ej odbędzie się zebranie zarządu w Strzelnicy.

„Lutnia“. Dziś, w poniedziałek, o godz. 8 wieczorem zebranie zarządu w lokalu p. Jarnatha. Ze względu na ważność spraw, przybycie wszystkich członków konieczne.

„Harmonja“. Jutro we wtorek, o godz. 19,30 zebranie zarządu, o godz. 20-tej zebranie miesięczne. Komplet konieczny.

Baczność, b. zawodowi wojskowi. We wtorek, dnia 4 września br. o godz. 8 wieczorem odbędzie się w Resursie Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej zebranie miesięczne Związku b. zawodowych wojskowych, na które się uprzejmie zaprasza członków i kandydatów. Związek ma szczególnie na celu strzec praw wojskowych zawodowych, nabytek w służbie czynnej, wobec tego udział kolegów w zebraniu leży w własnym interesie. **Zarząd.**

Tow. Kupców Detal. br. spoż. Zamówienia oraz gotówkę na cukier oraz wszelkie inne artykuły przyjmuje do wtorku poł dn. 4 bm. Bank Ludowy, Stary Rynek 11 tel. 927-928.

Zebranie informacyjne Związku niższych funkcj. i pracowników Państw. R. P. Koło Bydgoszcz odbędzie się dnia 4. bm. we wtorek, o godz. 7 wiecz. przy ul. Poznańskiej 20. Na porządku dziennym sprawozdanie z zjazdu delegatów. O liczne przybycie członków jak i sympatyków prosi **Zarząd.**

Płody rolne.

Berlin, dnia 1 września 1928.

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Pszenica marchijska	218,00—220,00
wrzesień	000,09—230,00
październik	233,25—233,75
grudzień	237,25—000,00
Tendencja dla pszenicy spokojna.	
Zyto marchijskie	217,00—219,00
wrzesień	23125—232,00
październik	000,00—233,50
grudzień	234,00—234,50
Tendencja dla żyta spokojna.	
Jęczmień browarowy	234,00—254,00
Jęczmień zimowy	202,00—211,00
Jęczmień pastewny	220,00—233,00
Tendencja dla jęczmienia spokojna	
Owies marchijski	199,00—208,00
wrzesień	000,00—209,00
październik	000,00—000,00
grudzień	000,00—210,75
Tendencja spokojna	
Kukurydza loco Berlin	211,00—214,00
Mąka pszenna	26,50— 30,25
Mąka żytnia	28,00— 30,75
Otręby pszenne	15,00— 15,25
Otręby żytnie	00,00— 16,00
Rzepak	33,20— 33,00
Siemię lniane	00,00— 00,00
Groch Victorja	42,00— 51,00
Groch jadalny polny	00,00— 00,00
Groch pastewny	00,00— 00,00
Peluszka	00,00— 00,00
Bob polny	00,00— 00,00
Wyka	30,00— 32,00
Łubin niebieski	15,00— 16,00
Łubin żółty	16,50— 17,50
Seradela nowa	00,00— 00,00
Makuch rzepakowy	19,20— 19.70
Makuch lniany	23,50— 23,30
Wytłoki suszone	17,50— 18,00
Śrót Soya	21,00— 21,70
Melasa torfowa	00,00— 00 00
Płatki ziemniacze	00,00— 00,00

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 1. 9. 1928 roku.

płacono za 100 kg. w zł.

Zyto nowe	35,00—35,50
Pszenica nowa	43,50—45,50
Jęczmień przemiałowy	32,50—34,50
Jęczmień browarowy	36,00—38,00
Owies	31,75—33,25
Mąka żytnia 65 proc.	52,50—00,00
Mąka żytnia 70 proc.	50,50—00,00
Mąka pszenna 65 proc.	63,00—67.00
Otręby żytnie	27,50—28,50
Otręby pszenne	27,00—28,00
Rzepak	—
Groch Viktorja	71,50—76,50
Groch Folgera	65,00—70,00

Bank Polski płacił dnia 3 września za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funty szterlingów	43,10
franki szwajcarskie	171,02
franki francuskie	34,68
marki niemieckie	211,57
guldeny gdańskie	172,37
szylingi austrjackie	125,14
liry włoskie	46,53
korony czeskie	26,31

Ceduła urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 1 września 1928 roku.

5% Pożyczka konwersyjna	65,75
8% dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kred. 96,00—00,0C (za 1 dolar.)	
4 % listy zastaw, konwert. Pozn. Ziemstwa Kredytowego 00,00—54,50—00, proc.	
Bank Związku Spółek Zarob.	82,—
Pozn. Bank Ziemian I em. zł.	92—
Cegielski H. I. em.	00,00—47,00
Dr. Roman May I em.	120,00
Unja (daw. Ventzki) I em.	—200

Tendencja: spokojna.

Wedel & Co. w Bydgoszczy

Notowanie inform. dla handlu nasion na podstawie cen, płaconych za przeciętne jakośc za 100 kg.

Koniczyna czerwona	220—200
Koniczyna biała	200—180
Koniczyna szwedzka	220—200
Koniczyna żółta chmiel. ołuszcz.	120—100
Koniczyna żółta chmiel. w łusk.	60— 70
Inkarnatka	000—000
Przelot pospolity	190—210
Raygras angiel. kraj.	80— 90
Tymotka	50— 40
Seradela	30— 32
Wyka letnia	40— 42
Wyka zimowa	80— 90
Peluszka	41— 43
Groch Wiktorja	70— 75
Groch polny mały	45— 50
Gorczyca	65— 60
Rzepik letni	70— 75
Rzepak zimowy	68— 73
Tatarka	46— 50
Konopie	100— 90
Siemie lniane	84— 90
Proso	50— 45
Mak niebieski	100—105
Mak biały	110—120
Łubin niebiesk	24— 22
Łubin żółty	24— 25

Pokłosie niedzielne.

Piękna, słoneczna niedziela, ale już — półjesienna. Kto wyruszył poza miasto na łono natury, ten wyczuć musiał pewną melancholję, która wkradła się do ciszy leśnej, zapowiadającej ciężką, straszną agonję. Ale jeszcze słońce świeciło, słońce, które rzucało swe złote, ciepło promienia — na szczęście i niedolę ludzką. Wieczorem chłód, przejmujący chłód i już, mój Boże, ogrody puste, futra i płaszcze zimowe. Świat naprawdę pokręcony!...

W naszem życiu wielkomiejskiem dzień wczorajszy zaznaczył się przedewszystkiem prze szkodami, które tworzyły „gorliwi zbieracze na cele Ligi Obrony Powietrznej Państwa. Nikogo nie oszczędzono, a nawet na dworcu urzędnik sprzedający bilety pozwalał sobie, oczywiście za zgodą pasażera, potrącać kilka groszy na tak doniosły cel. Kazdy płaci chętnie, lecz z pewną obawą, czy te nowe aparaty — przy naszych chronicznych katastrofach lotniczych — naprawdę przysłużą się państwu.

W mieście był ruch. Zjazd powiatowy Przysposobienia Wojskowego dużo ściągnął osób do naszego miasta. Pochód, zawody sportowe, jak zwykle, na starą nutę. W strzelnicy wiec inwalidzki przy przypełnionej sali. Bolączki, żale i bolączki, smutne i niestety prawdziwe; ale o tem na innem miejscu.

Kina dobrą cieszyły się frekwencją — a przedewszystkiem zabawy i jeszcze raz zabawy! W Resursie Kupieckiej „Dzwon", w Strzelnicy zawsze wytworna i wesoła zabawa Koła Absolwentów szkół handlowych. Grano dużo, grano hucznie. Czasami zdawało się, że rytm ucieka w przestworza i — znikł na zawsze. Na szczęście — powrócił.

Najbardziej bolesną była wczorajsza niedziela dla naszej złotej młodzieży. Znowu raz nadszedł ten wielki przykry dzień: początek nowego roku szkolnego. W sercu — szaloną miłość do wakacyj, na ustach różne formułki matematyczne z żalem uczniowie wspominają piękne tygodnie minionej, złotej wolności. Opalone ręce uczniowskie na nowo starym zwyczajem rozpoczną fabrykację kulek z papieru, ażeby dręczyć biednego profesora, który niebawem będzie musiał na nowo zapragnąć odpoczynku. Biedni profesorowie — biedna młodzież! Już piękne dni Aranżuecu się skończyły!... Ali.

Zlot sokoli w Gniewie.

Wczoraj w niedzielę odbył się w Gniewie udały pod każdym względem zlot sokoli okręgu Gniew-Tczew-Starograd. Sprawozdanie jutro.

Alarm z powodu rzekomego morderstwa.

W ubiegły piątek wieczorem lotem błyskawicy rozeszła się po Bydgoszczy pogłoska, że przy szosie za wodociągami miejskiemi leży auto, a w niem znajdują się zwłoki dwóch zamordowanych mężczyzn. Tworzono na ten temat najrozmaitsze kombinacje. Jedni twierdzili, że szoferzy zostali zamordowani i ob abowani przez opryszków, inni, że sami pomordowali się w aucie, a jeszcze inni, że ulegli wypadkowi itd.

Pogłoska doszła do uszu władz bezpieczeństwa publicznego, które zainteresowały się sprawą i wysłały na miejsce rzekomego wypadku swych funkcjonarjuszy.

Funkcjonarjusze policji przybywszy na miejsce, zastali już tłumy publiczności, przybyłej z miasta na autach, rowerach i pieszo...

Z trudością przeciśnąwszy się przez liczne rzesze, dotarli wreszcie do stojącego nieco na uboczu od głównej szosy auta.

Zaglądają do wnętrza auta i... widzą dwa nieruchomo leżące ciała ludzkie.

Otwierając więc z gorączkowym pośpiechem drzwiczki auta, wchodzą... zabierają się z całą ważnością odpowiednią chwili do badania, gdy naraz... jeden z rzekomych nieboszczyków gardłowo - nosowym głosem chrapnął w sam nos funkcjonarjuszowi policji, wydzielając przytem z siebie alkoholowe wyziewy.

Oto co się okazało po zbadaniu sprawy.

Dwaj rzekomi nieboszczycy zrobili tego dnia świetny interes, gdyż udało im się kupić na bardzo korzystnych warunkach nowe auto od pewnej firmy i z radości postanowili należycie „oblać“ ten interes. Udali się więc poza miasto i sprawili sobie rzetelną fetę. A że z czuprym kurzyło im się już dobrze i w takim stanie kierować autem byłoby niebezpiecznie, przeto postanowili wytrzeźwieć nieco. W tym celu zjechali z szosy, unieruchomili auto i wszedłszy doń zasnęli snem błogosławionych.

Tak się przedstawia sprawa, która w „bujnej imaginacji“ jednostek urosła do tak strasznych rozmiarów.

Krwawa awantura za miastem.

W restauracji Dzierżawskiego Lloyd Bydgoski urządził wczoraj dorocznym zwyczajem dożynki dla swych pracowników. Nocą wtargnęli do restauracji jacyś nieproszeni osobnicy, którzy wywołali awanturę. Rozpoczęła się bójka, która z restauracji przeniosła się następnie na ulicę. Posypał się grad kamieni, a i błysnęły noże. Przybyły policjant chąc zapobiec rozlewowi krwi, dobył szabli i grożąc nią próbował rozpędzić awanturników, został jednak rozbrojony z szabli. Wobec tego dobył rewolweru i dał dwa strzały na postrach w powietrze. Na pomoc policjantowi pospieszył znajdujący się na zabawie oficer, który widząc, co się dzieje, oddał z rewolweru małego kalibru kilka strzałów do awanturujących, raniąc dwóch napastników lekko w nogi.

Gdy większa część awanturników rozbiegła się, policjant odzyskawszy swoją szablę, kilku z nich aresztował i powiadomił pogotowie ratunkowe. Przybyły lekarz opatrzył na miejscu **kilku lekko rannych.**

Obwieszczenie.

Ostrzega się, że **sprowadzenie z zagranicy** i przeprowadzenie przez ziemie polskie koni, mułów, osłów, osłomułów, bydła rog., owiec, kóz, świń, psów, kotów, drobiu, pszczół, ryb, raków i innych zwierząt używanych w gospodarstwie, tudzież zwłok zwierzęcych, części zwierząt (jelit, skór, sierści, piór itp.), wytworów zwierzęcych (kiełbas, szynek itp.) jak również surowic i szczepionek dla celów weterynaryjnych oraz preparatów do rozpoznawania zaraźliwych chorób zwierzęcych (maleiny, tuberkuliny itp) **wymaga koniecznie uprzedniego zezwolenia Minist. Rolnictwa.** Wykroczenia podlegają prócz skonfiskowania objektu karze grzywny do 2000 zł. lub karze aresztu do 6 tygodni.

Bydgoszcz, dnia 14. 8. 1928.

Miejski Urząd Policyjny
(—) Hańczewski, radca miejski.
Pl. VI. 6943/28. (23447

Uchwała.

Nad majątkiem **Leona Bagnuckiego w Zblewie,** na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 III, 1928 r. Dziennik Ustaw Nr. 27, poz. 244 udziela się dłużnikowi odroczenia wypłat do dnia 29 listopada 1928 r.

Nadzorcą sądowym mianuje p. Jana Szramkiego w Zblewie, ul. Chojnicka 2,

Do czynności wymienionej w art. 15 ust. III. udziela się nadzorującemu czas jednego tygodnia.

Nadzorca oświadcza iż wnioskodawca nie jest ani spokrewniony ani spowinowacony.

Od nadzorującego przyjęto przyrzeczenie, że poruczone mu obowiązki spełniać będzie sumiennie według najlepszej wiedzy i woli.

Starogard, dnia 29 sierpnia 1928 r.

23598 **Sąd Powiatowy.**

Przetarg przymusowy.

W środę dnia 5. IX. br o godzinie 10-tej sprzedawać będę za gotówkę więcej dającemu w Grudziądzu, przy ul. Ogrodowej 33 większą ilość bucików męskich, damskich i filcowych w tem 8 par butów długich, ogółem 340 par. 27720

Dobrzański, kom. sądowy w Grudziądzu.

Przetarg spadkowy.

W środę 5. IX. br o godz. 10 przed połud. sprzedam publicznie przy ul. Gdańskiej 131 podwórze F. Wodtke następujące przedmioty: różne worki skrzynie i towary drogeryjne, różne balony i butelki szklane, beczka karbolineum, waga decym. Dalej przedmioty domowe: łóżka, szafy, krzesła, stoły, lustra, biurko, garnitur koszyk., obrączka ślubna, itd.

Kowalski, kom. sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

We wtorek, dnia 4 września rb. przed południem o godzinie 10-ej sprzedawać będę **w Solcu Kujawskim** na składnicy przy Wiśle

około 500 kbm. faszyny 23632

najwięcej dającemu, za gotówkę. **Sawicki,** egzekutor.

Sprzedaż drewna.

Nadleśnictwo Państwowe GRABOWNO

sprzeda w drodze submisji w dniu **14. IX. 1928 r.** o godzinie 11^{15}

dłużyc sosnowych 790.53 m³, kopalniaków sosnowych 302.54 m³ i 315 wałków sosnowych 2 mtr. dł. zdatnych na stemple kopalniane.

Bliższe szczegóły podano w czasopiśmie „Przemysł i Handel“ Warszawa, „Przemysł i Handel Drzewny“ Warszawa i „Rynek Drzewny“ Poznań.

23645) **Nadleśniczy Państwowy.**

Przetarg przymusowy.

Dnia 5 września br. o godz 11 przed południem będę sprzedawał w Gleszczonku u p. Wnuka w drodze publicznego przetargu za gotówkę najwięcej dającemu następujące przedmioty: 15 mórg żyta w słomie.

23708 **Rajewski,** kom. sądowy w Wyrzysku.

MAGISTRAT MIASTA ŻERKOWA

poszukuje dla nowo budującej się elektrowni miejskiej

elektromontera

obeznanego z motorami Diesel'a i instalacją, **na stałą posadę.** Wnioski z podaniem pretensji i dołączeniem odpisów świadectw winni kandydaci nadesłać wraz z życiorysem własnoręcznie napisanym do **Magistratu miasta Żerkowa (Pozn.)** Posada do objęcia zaraz.

23710) **Magistrat miasta Żerkowa.**

Kupię
kamienicę
wcenie do 80.000 zł. tylko w Bydgoszczy z sklepem i możliwie ogrodem, wprost od właściciela. Wyczerpujące oferty pod „Kamienica“ do Dz. Bydg. Pośrednicy niewykluczeni. (23564

Urządzenie
do wytworni cukierków
i urządzenie składowe z oknem wystawowem na sprzedaż. 23594
Kobielski,
ul. Mazowiecka 30.

Polecam po niskich cenach 23719
eleganckie suknie damskie
jedwabne, rypsowe, aksamitne. Suknia już od 15 20—50 zł. Kapelusze damskie modne od 8—10—15 złotych. **Z. Lubomska, Grudziądz, Rynek 21.**

Spólnika
lub spólniczki do mego dobrze prosperującego handlu z gotówką od 4 do 6 tys. zł poszukuję. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „A. B. 25“. (23611

RÓŻNE

Książek szkolnych
wielki wybór do wszystkich szkół. Nowe i używane. Zamiana. Sprzedaż Kupno. Wypróbowane od siedmiu lat źródło. Kordeckiego 1 a, I ptr. Książnica Samokształcenia. 23704

Jaka
szlachetna osoba wypożyczy uczciwej, inteligentnej wdowie z 3 pokojowem mieszkaniem 200 zł. Zwrot pieniedzy pewny Łaskawe oferty proszę nadesłać pod „Spieszna pomoc“ do Dz. Bydg. 23646

Zgubiono
pamiatkową branzoltę złotą w Banku Związku Spółek Zarobkowych w sobotę 1. 9. przed południem Łaskawego znalazcę uprasza się o zwrot za wynagrodzeniem a nawet zwrotem równowartości tejże do Sekretarjatu Banku Zw. Sp. Zarob. (23682

Poszukuje
od 3—4 tysięcy pożyczki warsztat ślusarski. Oferty pod warsztat do filji Dz. Bydg. 12948

Hurtownia
konkurencyjna, sprzedaż dobrych trwałych butów z cholewami w firmie J. Krzymiński, Toruń, ul. Królowej Jadwigi nr. 10. 23405

Baczność gosposie!
Tania wełna. Odsprzedającym rabat. Stary Rynek nr. 22. 23289

Smalec
czysto wieprzowy, słoninę soloną i łój topiony oddam po cenie konkurencyjnej. R. Pokora, Bydgoszcz, Długa 14. Tel. 1633. 23188

Klisze
do retuszu od zakładów, oraz amatorów wykonuję w domu. Adres wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa 2. (12769

6 fotografji
pocztówkowych 3 zł poleca „Wiol“, Sienkiewicza 44. 12502

Napisowy wiersz tłusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA

Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

POLECENIA

Tartak
nadwiślański, w Solcu Kuj. uruchomiony 20 sierpnia br. przyjmuje drzewo kupieckie (Lohnschnitt) do tarcia. Adr. Kościuszki nr. 22. (23617

Centrala
reperacji zegarków Langner Nakielska 3, wsadza sprężyny do zegarków już za 1.75 zł. reperuje budziki za 3 zł, reperuje regulatory od 5 zł. Specjalność: reperacja zegarów—antyków, oraz wszelkiej biżuterji po najtańszej cenie pod gwarancją Zakup używanych zegarków oraz budzików. 23626

Polecam
się do posług z gotowaniem Hamerlińska, Zbożowy Rynek 10. 23674

Książki
szkolne poleca „Antykwarnia", Hetmańska 25. (13032

Kanapy
leżanki, materace, garnitury klubowe, największy wybór z własnej pracowni na raty. Tapicernia, Jagiellońska 4. 23666

SPRZEDAŻE

Domów
wielki wybór w centrum i okolicy w cenie 8 do 250 tys., polecam okazyjnie. Kazimierz Czara, ul. Pomorska 3. 12983

Składy
w centrum i okolicy, polecam. Kazimierz Czara, Pomorska 3. 12987

Restauracja
przy hotelu, w centrum Bydgoszczy, dobrze prosperująca, jest do wydzierżawienia fachowcowi. Of. pod „R. M. 25" do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (23686

50 mórg
ziemi do tego oberża uroczo położona) miejsce wycieczkowe) sprzeda za 45.000 zł. Bydgoskie biuro pośrednicze, Bydgoszcz, Dworcowa 50. Nowe zlecenia stale pożądane. 23690

Kolosalny wybór
majątków ziemskich, domów, młynów, fabryk, restauracji itp. poleca dogodnie. Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa 50. 23689

Restauracje
sprzedam w centr. Bydgoszczy, 4 pokoje wolne na dogodnych warunkach Of. do Dzien. Bydg. pod „Okazja R." (23627

Interes
kolonjalny z restauracją w rynku zaraz na sprzedaż za 4,500 zł, z całem urządzeniem i towarem dla inwalidy. Koncesja zapewniona. Adr. wskaże Dzien. Bydg. (23590

2 kamienice
1 i 2 piętrowe na sprzedaż z interesami w dobr. położeniu, w mieście gdzie Gimnazjum, młyny tartaki itd. Cena 36 tys. i 23 tys. Pujanek Koronowo. 23589

700 mórg
zabudowania I kl. pod dachówką, dom 8 pokoi, elektr., kompletny inwentarz żywy i martwy, 3 km. od stacji, przy szosie ziemia przeważnie żytnia, włącznie z długami za zł 180 tys. na sprzedaż. Zgł. Pryl, Dworcowa 34. 23623

2 domy
3-ptr. nowoczesne z balkonami, w centrum Bydgoszczy, w tem 2 składy, dochód roczny ca. 17.000, bez długu, dzierżawa niewyzyskana, cena 225.000, wpłaty 45.000, reszta w roku poleca Kazimierz Czara, Pomorska nr. 3, tel. 441. (12971

Kilka
składów kolonjalnych z towarem od 6.000 do 8000, wolnych składów od 1.500, oraz mieszkania poleca biuro Sochacki, Dworcowa 13. (23585

Kamienica
3 piętrowa, 3 składy, dochód roczny 12.00. Ce- 130.000, wpłaty 70.000 zł. 2 piętrowa kamienica w centrum 52.000, domy komfortowe w centrum miasta w dużym wyborze wile, młyny, majątki ziemskie korzystnie poleca biuro Sochacki, ul. Dworcowa 13. (23584

Piękna
3 piętrowa kamienica w Toruniu, centrum miasta, dochód 12.800 rocznie, cena 100.000 sprzeda Sochacki, Dworcowa nr. 13. 23583

Restauracja
dobrze prosperująca z powodu choroby natychmiast na sprzedaż. Adr. wskaże filja Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (12951

Skład
duży ładny, w centrum, nadający się na każdą branżę zaraz na sprzedaż Of. pod „Duży" do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 12950

Zakład
fryzjerski w centrum miasta Bydgoszczy na trzy obsługi na sprzedaż. Co do utrzymania pod gwarancją. Adres w Dz. Bydg. 23688

Likwidacja
pracowni trykotarskiej, sprzedaż maszyn i przyborów Nakielska 118 23684

Skóry
brazylijskie ozdobne oraz różne ciekawe zbiory na sprzedaż. Nakielska 118. 23676

Żwirownia
wielka, 80 m. głęboka, jest do wyczerpania. Odległość od szosy 800 m. Łaskawe oferty nadesłać Kuźniewski, Swiecie n/Osą tel. 7. (23612

Wózek
dziecięcy dobrze utrzymany korzystnie na sprzedaż. ul. Scieżka nr. 5, parter lewo, godz. 16—19. Okole. (23591

2 powózki
waga decymalna, sieczkarka, pług, brony, transmisje, beczki ocynkowane, mała magiel i różne farby na sprzedaż. Toruńska 184, podw. (12957

Salonik
lustro z marmurem sprzedam. Ossolińskich 19, I p. lewo, między 3—6 po poł. 13001

Rower
jak nowy na sprzedaż. Panski, Sw. Florjana 16. 12997

Magiel
duży o dwuch kołach na sprzedaż. Sobieskiego 9, I ptr. lewo. 12996

Wózek
sportowy na sprzedaż. Pl. Poznański 10. Urbański. 23617

Kuchnia
kompl. na sprzedaż. Stolarnia Poznańska 4, podwórze. 23649

Dębową
sypialkę za 450 zł sprzedam. Fordon, Bydgoska nr. 21. (23680

KUPNA

Kupię
dwa konie do robót polnych, sprzedam dwa kurtyzowane wyjazdowe za 800 zł. Bydgoszcz, Mińska 11. (23700

Futerał
nie przemakalny do gitary kupię. Of. z podaniem ceny do Dz. Bydg. pod „33". (1756

Poszukuję
celem kupna motoru Diesel lub benzynowego 6—8 PS. Bolesław Ostrowski, Wiele, pow. Chojnice. (23662

Książki
powieści polskie i niem. kupuję za gotówkę. Gazeciarnia ul. Marcinkowskiego 1, Wypożyczalnia Książek. (13004

LEKCJE

Poszukuję
młodej osoby mówiącej po frncusku do pomagania w szkole freblowskiej. Cieszkowskiego 20, III p. od 6—8 wiecz. (23624

Pianistka
lekcji muzyki. Kościuszki 46. 23578

Udzielam (12894
lekcji robótek ręcznych, haftu, szycia i kroju. — Łokietka 5, II p. prawo.

POSADY WOLNE

Podróżującego
na artykuły techniczne, który odwiedza fabryki na prowizję poszukuje się. Zgłosz. pod „Techniczny" do Biura Ogłoszeń IRO Hermana Frankego 3. 23541

Fryzjera
damsko - męskiego lub męskiego przyjmę na stałą posadę. Poznańska 6. 23793

Poszukujemy
majstra rutynowanego, któryby mógł objąć zaraz kierownictwo cegielni. Mieszkanie wolne. Of. z odpisami świadectw wraz z żądaniami nadsyłać pod adresem Cegielnia Parowa Sępólno, w Sępólnie, ziemia kaliska. 23614

Wolontarjusz
z lepszem wykształceniem syn uczciwych rodziców może się zaraz zgłosić. Klemens Stark, skład żelaza, Mostowa 11. (23653

Czeladnik
szewski może się zgłosić. Sienkiewicza 8. (23678

Starszy
czeladnik piekarski samodzielny, z kilkoletnią praktyką poszukuje posady. Of. do Dzien. Bydg. pod „Piekarz". (23622

Młodsza
ekspedjentka do składu bławatów i konfekcji, z wolnem utrzymaniem może się natychmiast zgłosić. Łask. zgłoszenia z podaniem pretensji B. Skonieczny, Brodnica, Pom., Mały Rynek. (23581

Krawiecki
czeladnik do dam. konfekcji natychmiast potrzebny. Kościelna 7. 23565

Potrzebny
zaraz pomocnik do konfekcji damskiej. Łokietka 29. part. prawo. 23660

Czeladników
na konfekcję męską i damską, poszukuje. Izbicki, Dworcowa 3. 12959

Fryzjerkę
poszukuje za dobrem wynagrodzeniem Gniatczyk, Gdańska 154. (13009

Pomocnika
fryzjerskiego poszukuje Gemulski, Kościelna 7. 13010

Młodszego
robotnika poszukuje Litkowsk, Dworcowa 17. 13006

Poważna
firma miejscowa, branży kolonialnej poszukuje zaraz lub później zdolnego młodszego handlowca, który naukę ukończył w, większym handlu. Także może się uczeń z odpowiedniem wyszkoleniem zgłosić. Zgł. pod „C. B. 100" doDz. Bydg. (233001

Dzielnego
pomocnika malarskiego poszukuje zaraz. L. Chamski, Solec Kujawski. (23707

Piekarz cukiernik
tylko pierwszorzędna siła może się zgłosić. Promenada 39. 23640

Służąca
z praniem potrzebna zaraz. Zgł. ul. 20 Stycznia nr. 35, III p. (12890

Służąca
umiejąca gotować może się zaraz zgłosić. Dworcowa 72 II. (23656

Chłopak
do wszelkiej pracy zaraz potrzebny. Skład parasoli Poznańska 34. 23639

Ucznia
do składu kolonjalnego i delikatesów poszukuje się pozamiejscowego. A. Tojka, Poznańska 27. (23642

Służąca
zaraz potrzebha. Długa 7, II ptr. (23652

Służąca
starsza która samodzielnie gotuje, zaprawia, z długoletniemi świadectwami zaraz potrzebna. Bazar Polski, Długa 59. 23643

Dziewczyna
przychodnia na cały dzień do wszelkich prac domowych zaraz. Bielicka 4. 23650

Fryzjerka
zaraz potrzebna. Dworcowa 10. (13020

Uczennicę
do składu kawy, cukierków z kaucją przyjmę. Zgłoszenia pod „200" do Dzien. Bydg. 23576

Służąca
uczciwa, porządna, umiejąca gotować do lepszego domu zaraz lub 15. 9. bm. potrzebna. Zgł. piśmienne pod „Służąca" do Biura Ogłoszeń Hermana Frankego 3. 23556

Zdolni pomocnicy
malarscy mogą się zaraz zgłosić. St. Hartman, mistrz malarski, Poznań. ul. Głogowska 98. (23715

Służąca
uczciwa i pracowita może się zgłosić. Jakubowska, Poznańska 32. (23629

Potrzebny
zaraz starszy czeladnik rzeźnicki. Paszotta Wąbrzeźno. Hallera 6. (23596

Fryzjerka
potrzebna. Kessin, Grunwaldzoa 7. 23663

Chłopak
do posyłek, za okazaniem się dobremi świadectwami, może się zaraz zgłosić w składzie, Długa 14, róg Jana Kazimierza. 23696

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz, ul. Grunwaldzka 145. (23673

Uczennica
potrzebna zaraz nie niżej lat 18, uczciwych rodziców z lepszem wykształceniem skład tow. krót., St. Kędzierski, Bydgoszcz, ul Gdańska 34. 23641

Służącę
porządną z lepszej rodziny z wioski woj. Poz. która umi gotować poszukuje się do miasta na Pomorzu zaraz lub później, piśm. zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Łepsza". 23566

Uczennica
potrzebna. Centrala fotograficzna, Gdańska 19. 13008

Dziewczyna
która samodzielnie dobrze gotuje i do wszelkich prac domowych. Gertnerowa, Gdańska 152. (23619

Potrzebna
służąca z gotowaniem zaraz. Jana Kazimierza 3, skład kapeluszy. (23675

Ekspedjenta
przyjmie Borowiak Mostowa 4. Magazyn Konfekcji. (23657

Ekspedjentkę
przyjmię Borowiak, ul. Mostowa 4 Magazyn Konfekcji. (23658

Samodzielna
kucharka na jeden dzień potrzebna zaraz. Restauracja Wielkopolska, Dworcowa 32. 13033

Panienki
do szycia płaszczy damskich poszukuje. Jedraszczyk, Sieroca 12. (13038

Potrzebna
służąca uczciwa do wszystkiego zaraz. Pomorska 16, skład. (13011

Potrzebna
uczennica do wykończenia bielizny. Poznańska 22 I piętro. 23697

Służąca
potrzebna do gospodarstwa i prac domowych zaraz i parobek. Kujawska 51. 23648

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Jezuicka 4, II ptr. 23671

Ucznia
syna gospodarskiego lat 18 przyjmie zaraz Roman Maciejewski, mistrz rzeźnicki Niedźwiedzia 3. 23683

Potrzebne
krawcowe do szycia sukien z własnemi maszynami. Jezuicka 4 II. 23770

Służąca
potrzebna do wszelkiej pracy. Świętojańska 16. Czerwinska. (23699

Posługaczka
potrzebna. Paderewskiego nr. 11. 23681

Krawcowa
potrzebna zaraz. Schöke Generała Bema 4, parter 13023

Ucznia
przyjmię Borowiak, Mostowa 4. Magazyn Konfekcji. (23659

POSADY POSZUKUJĄ

Ogrodnik
kawaler poszukuje od 15. 9. lub później stałej posady samodzielnej. Pracowałem w dużych zakładach poza granicą i pos. dobre świadectwa. Łask. zgłosz. pod adr. A. Warczyński, Skarszewy, Pomorze, u p. Dahlmann. 23611

Kamasznik
samodzielny poszukuje posady zaraz w miejscu lub na wyjazd. Adres wskaże Dz. Bydg. 23529

Młodszy
pomocnik zbożowy poposzukuje posady. Miejscowość obojętna. Łask. oferty uprasza do Dzien. Bydg. pod „J. S. 100". 23571

Przyjmie
miejsce do prania. Hamerlińska, Zbożowy Rynek 10. 23663

Pani
z kaucją 1000—1500 zł obejmie posadę wpólniczki lub kierowniczki filji. — Press, Racławicka 19. (12842

Samodzielna
młoda bezwzgl. uczciwa gospodyni poszukuje posady. Adr. wsk. Dz. Bydg. 23587

Krawcowa
na wieś lub w mieście prywatnie poszukuje zajścia. Długa 42. Dutczak. (23685

Korespondent
książkowy z średniem wykształceniem przyjmie zaraz posadę w poważnem przedsiębiorstwie. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Korespondent". (12926

Młynarz
mistrz doświadczony obeznany z najnowszemi maszynami wykonuje reparacje, poszukuje zaraz posady jako kierownik lub samodzielny. Jan Skiba, Chojnice, Wolności nr. 1. (23613

DZIERŻAWY

Przedsiębiorstwo
większe w pełnym biegu z kompl. nrządzeniem jest do wydzierżawienia. Do objęcia potrzeba 30 tys. Oferty pod „Poważne" do filji Dz. Bydg. 12955

Poszukuję
składu z mieszkaniem na prowincji. Oferty z warunkami do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „Śpieszne". (12958

MIESZKANIA

Do wynajęcia
4 pokoje lub 6 z kuchnią i stajnią, 2 pokoje z kuchnią, 1 duży pokój, wszystko częściowo umeblowane, czynsz za rok z góry. Wskaże filja Dzien. Bydg. 12983

Poszukuję
3—4 pok. mieszkanie w okolicy Placu Piastowskiego lub śródmieściu. Warunki do omówienia. Zgł. do 7-go składać do filji Dzien. Bydg. pod „K. N." (12986

Mieszkanie
2—5 pokoi bardzo potrzebuje młoda lecz solidna i spokojna lokatorka. Chcę sprowadzić rodziców. — Proszę gospodarza łaskawie zgł. do filji Dz. Bygd. pod „Lokatorka". (12985

Dla
inteligentnej bezdzietnej rodziny oddam na wsi pod Toruniem (wygodne komunikacje) ładne mieszkanie, 6 mórg ziemi, żywy i martwy inwentarz. Potrzebne referencje. Of. do filji Dz. Bydg. Toruń pod „Nr. 1927". (23712

Mieszkania
1—2—6 pokoi z kuchnią od gospodarzy za czynszem zgóry lub przystępnie poleca „Ostoja", ul. Dworcowa 59, tel. 1105. 12921

Mieszkania bezpłatnie
od pp. właścicieli przyjmuje do wynajęcia „Ostoja", Dworcowa nr. 59, tel. 1105. (13005

POKOJE

Pokój
1—2 panów z utrzymaniem. Fortepian, elektr. światło do wynajęcia. — Poznańska 14, I p. (23486

Pokój
umebl. z ntrzymaniem do wynajęcia. Sw. Trójcy 6a, parter lewo. 23647

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Cieszkowskiego 9 parter. 23528

Poszukuję
skromnie umebl. pokoju ul. Długa lub w pobliżu Bazar Polski, Długa 59. 23644

Przyjmę
uczennicę szkolną na stół stancję. Szulcowa, Chwytowo 2 pr. 23620

Pokój
umebl. dla panów do wynajęcia. Hetmańska nr. 7, II lewo, Stenzel. (23630

Stancja
dla dwóch uczni, również pomoc w nauce. Dworcowa 49, II p. l. (12989

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul. Sienkiewicza 8, II piętro lewo. (12898

Pokój
umebl. Hetmańska 13, II ptr. prawo. 13028

Pokój
umebl. zaraz do wynajęcia Jackowskiego 20, I p. prawo. (23628

Pokój
umeblowany natychmiast do wynajęcia. Promenada nr. 2. II ptr. lewo. (23677

Pokój
umeblow. do wynajęcia. Dworcowa 19, III piętro wrost. 13000

Pokój
umebl. do wynajecia. Gdańska 75d II ptr. l. 23669

Pokój
z całodziennem utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Hotel Metropol, Dworcowa nr. 33. (23638

Pokój
umeblowany na parterze z osobnem wyjściem do wynajęcia. Przyrzecze 2, restauracja. (23679

Pokój
dla panów lub uczni z dobr. utrzymaniem. Świętojańska 20, parter. (13521

Pokój
do wynajęcia. Plac Piastowski 2 II. (13129

Pokój
umebl. z całodziennem utrzymaniem dla uczni lub inteligentnego pana przy ul. Gdańskiej do wynajęcia. Wiad. Gdańska 160, Skład papieru. (13002

Pana
na wspólny pokój umebl. poszukuje. Sw. Jańska 20, podwórze I. 13034

Pokój
z osobnem wejściem do wynajęcia. Gdańska 138 ptr.

Pokój
sypialno - mieszkalny dla lepszego, solidnego pana do wynajęcia. Poznańska nr. 24, parter pr. (23651

Pokój
umebl. z całem utrzym. do wynajęcia. Łokietka 8c Fullencik. (23588

Przyjmę
2 uczni lub uczennice z całem utrzymaniem, troskliwa opieka. Gdańska 75e ptr. lewo. (23593

Przyjmę
na stancję. Cieszkowskiego 5 III p. 12956

Pokój
próżny lub skład mały, gdzie oboj. poszukuje zaraz. Gazeciarnia ul. Marcinkowskiego 1. (13003

Stancja
dla uczczni lub uczenic, troskliwa opieka, blisko szkół, Grodzka 2, I p. 12928

Pokój
dla panny do wynajęcia Łokietka nr. 26, II piętro lewo. 23654

Pokój
dla pana. Libelta 10, III p. (13025

Pokój
umebl. z oddzielnem wejściem dla 2 panów lub małżeństwa z używaniem kuchni zaraz. Wincentego Pola 13, parter prawo. 23655

Umeblowany
pokój do wynajęcia, duże lustro w złotej ramce na sprzedaż. Dworcowa 1a. I. 1299

RÓŻNE

Weksle
wydane firmie „Foto-Drogerja" L. Cylkowska Jagiellońska 15 płatne dnia 3 IX, 3 X i 3 XI po 50 zł wykupione w terminach płatności nie będą — ponieważ dostarczony mi aparat fotograficzny został przezemnie nieprzyjęty jako zupełnie wadliwy. Ostrzega się przed nabywaniem tych weksli. Eugenjusz Janson, Sw. Trójcy 12. (23698

Baczność!
Od wtorku, dnia 4. 9. jest większa ilość surowej wieprzowiny i wołowiny tanio na sprzedaż. Tania jatka — Rzeźnia miejska. 12887

POLECENIA

Przepisywanie
na maszynie w polskim, niemieckim oraz tłumaczenia w obu językach przyjmuję. Adres w filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 12975

Abażury (12980
wykonuję szybko i tanio gotowe sprzedam. Plac Poznański 2, II p. lewo.

Pierwszorzędna
sieczka dubeltowo obsiana, krótko rznięta jak również wszelkie paszy, po cenie konkurencyjnej oddajemy interesy handlujących paszą, jako dalsi sprzedawcy sieczki poszukiwani. Bydgoska Centrala Paszy Bydgoszcz, Dworcowa 18d tel. 1135. 12753

MEBLE
Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją dęb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedyńczych, także wyściełane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajnert, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Linoleum
A. O. Jende, Bydgoszcz, Gdańska 165, tel. 1449. 22496

Leżanki
kanapy i materace poleca najtaniej pod gwarancją i na dogodnych warunkach ul. Grunwaldzka 129. 22603

Kanapy leżanki
i materace najtaniej i pod gwarancją sprzedaje tylko Andrzej Nowak, ul. Podgórna 28, róg Wełniany Rynek. (22625

Meble
Jadalnie, sypialnie, pokoje męskie i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojedynczych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4. (23100

Jadalnie
sypialnie dębowe, orzechowe, meble pojedyńcze, kuchnie, lustra wprost z fabryki, także na raty poleca najtaniej Fabryka Mebli, Dr. Emila Warmińskiego 10. 18087

Wózki
dziecięce na raty. T. Bytomski, Dworcowa 15a. 21803

Nowożeńcy!
Kupujcie meble wszelkiego rodzaju, oraz leżanki, kanapy i materace tylko u Andrzeja Nowaka, Podgórna 28, róg Wełnianego Rynku. (21901

Meble
Najtańsze najdogodniejsze źródło zakupu jadalni, sypialni, pok. męskich, szaf, krzeseł, biurek, kuchni, kanap, materaców w wielkim wyborze poleca. Zieliński, Śniadeckich 43. (12792

Aparaty
do pospiesznej fotografji wyrabia „Wiol“, Bydgoszczcz, Sienkiewicza 44. 12934

Reperacje
wózków sportowych wszelkiego rodzaju i wyrabianie nowych rowerków i drezynek, hurt i detal. Pomorska 58. (12947

Kostjumy
płaszcze, suknie wykonuję podług ostatnich żurnali Zofja Nowaczkiewiczowa, Śniadeckich 27. 12768

Podmistrz murarski
wykonuje wszelkie prace murarskie. Zgł. do filji Dzien. Bydg. pod „Podmistrz“. (12982

SPRZEDAŻE

Baczność!
Panowie młynarze i przedsiębiorcy, wielka okazja jakich mało — młyn parowy 10 par walcy, 500 centn. przemiału, nowoczesne urządzenie, Zyło na 5000 centnarów. Idzie dzień i noc. — Okolica pszenno-buraczana. Stacja kolejowa i szosa w miejscu, traktor na 120 cnt. stale zajęty dowozi do okolicznych filji, zboża nigdy nie zabraknie. Jednem słowem po paru latach umiejętnie prowadzonem, ten majątek zostaje się darmo. Powód sprzedaży rożdział familijny przytem dom willa komfortowa o 10 pokojach, światło elektryczne, kanalizacja, telefon w parku 8 morgowem, staw zarybiony. Cena 350.000 zł. wpłaty 150 tys. Zgłosz. biuro Pogoń, ul. Dworcowa 80. Znaczek na odpowiedź

Piękna rezydencja
160 mórg, ziemia pierwszej klasy, dom pałacyk I. piętrowy 9 pokoi, w parku i ogrodzie 6 morgowym, budynki masywne wodociągi, kanalizacja, telefon, dom dla służby na dwie rodziny. 1. kil. od stacji kolejowej w Poznańskiem. Cena 120.000 zł wpłaty najmniej 80.000 zł, biuro Pogoń, ul. Dworcowa 80, telefon nr. 18-15 Znaczek na odpowiedź.

Gospodarstw
folwarków, majątków, poszukujemy do kupna lub dzierżawy dla poważnych reflektantów z gotówką. Załatwiamy sprzedaże spiesznie i fachowo. „Argus“ Poznań, Piekary 18, Tel. 37-28. (22856

Gospodarstwo
prywatne, 150 mórg pszenno-buraczanej ziemi, budynki nowe masywne, inwentarz pierwszorzędny, dobre pełne żniwo, kościół, szkoła, dworzec w miejscu, wpłaty 75000 zł. zaraz sprzedam. Polachowski, Mąkowarsk pow. Bydgoszcz. (23572

Gospodarstwo
150 mórg przy stacji, żywy i martwy inwentarz, cena 90,000, wpłaty 65,000. 12 mórg i 12 dzierżawy przy Bydgoszczy, nadające się na ogrodnictwo, 22,000 sprzeda Kurnatowski, Ogrodowa 2. (12994

Dom
murowany masywny jednopiętr, o 8 pokojach i 2 kuchniach zaraz wolnych, z zabudowaniamy, ogród 4 morg. warzywno-owocowy przy przystanku tramwajowym. Cena 45 tys. zł. Pośrednicy niewykluczeni. Wiad. Biuro Ubezpieczeń Toruń, Mostowa 21, tel. 331. Od godz. 9 rano 3 po poł. (23064

Okazja!
Dom z restauracją w dobrem położeniu, do tego 16 mórg ziemi, budynki w bardzo dobrym stanie, wielki ogród owocowy (200 drzew), 2 minuty od stacji kolejowej, z powodu stosunków familijnych zaraz tanio na sprzedaż. Zgł. do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „Tanio“. 12888

Willa
komfortowa na sprzedaż bez pośrednictwa. Reja 2. 12967

Dom
ze składem na sprzedaż. Wiad. ul. Długa nr. 42. 12850

Sklep
na Pomorzu w Brodnicy w rynku, 2 piętrowy, nadający się na każde przedsiębiorstwo lub cały dom na sprzedaż. Prusiecki, Wąbrzeźno, Poniatowskiego 4. (23447

Sprzedam
II piętr. dom z stajnią wraz z ogrodem, rola koło 12 mórg, łąka 16 mórg z domem lub bez, stacja w miejscu koło Bydgoszczy, pojedynczo lub ogółem. Ruboszewski, Zielonczyn st. Strzelewo. 23119

Dom
z ogrodem, 3 pokoje wolne 12.000 zł. sprzeda Nowakowski, Dworcowa 69. 12876

Skład
bławatów i krótkich towarów dobrze prosperujący z towarem i urządzeniem z stałą klientelą w dużej kościelnej wiosce z bogatą okolicą wedle spraw familijnych natychmiast na sprzedaż Łask. zgł. pod „B. P.. Skórcz, ul. Dworcowa 1“ 23259

Motocykl
z przyczepką A. J. S. 2 cyl. 8 P. S. z światłem elektrycznem w bardzo dobrym stanie korzystnie do nabycia. St. Ceglewski, Wągrowiec, Rynek. (22978

Motocykl (12900
3 P. S. 2 cylindrowy w dobrym stanie tanio na sprzedaż. Grunwaldzka 98.

Fiat 501
otwarty 5 osob. w bardzo dobrym stanie okazyjnie na sprzedaż. „ELIBOR“, Gdańska 158. (23421

Motocykl
nowoczesny korzystnie na sprzedaż. Hetmańska 26, I lewo. 23532

Sprzedam
2 wozy robocze półszorki wyjazdowe, sanki, kozę mleczną maszynę do szycia. Malborska 13 Wilczak.

Rower
zaraz na sprzedaż, ulica Błonia 21, 2 wejście 1. p. 23385

Garnitur klubowy
tanio na sprzedaż. Tapicer, Al. Mickiewicza 4, w podwórzu. (12968

Rower
mało używany, maszyna damska i szewska do przyszczepek tanio sprzedam. Chrobrego 17 w podwórzu prawo. (12942

Rower
męski za 75 zł sprzeda Gdańska 58. 12961

Powózkę
tanio sprzedam. Grunwaldzka 35. 12966

Wóz
rzeźnicki i wóz roboczy tanio na sprzedaż. Okole, Grunwaldzka 98. (23574

Rower
męski wolny bieg korzystnie na sprzedaż. Jasna nr. 5. (23568

Samochód
Ford 5 osobowy rocznik 1927 mało używany w najlepszym porządku półkryty z powodu innego przedsiębiorstwa zaraz na sprzedaż wprost od właściciela, cena bardzo korzystna. J. Wieczorek, Nakło, n/N., Jackowskiego 339. (23312

1 motor
benzolowy, 8 konny, 1 garnitur parowy, młócкarnia 60 cali, zaraz na sprzedaż, gotowa do młócki. Stefan Przybylski Szubin. (23451

KUPNA

Poszukuję
wśródmieściu kupna domu z większem podwórzem lub ogrodem. Of. z podaniem ceny uprasza się pod „Dom“ do Dzien. Bydg. (23249

LEKCJE

Lekcji
gry na fortepjanie udzielam. Nakielska 19, II ptr. Zgł. przyjmuje się jeszcze od godz. 11—12 i 4—5. 18540

Fortepjan
do ćwiczeń wynajmę, ul. Gamma 8, I p. lewo. 12860

POSADY WOLNE

Fryzjerskiego
pomocnika poszukuję natychmiast. Wojtkiewiczowa, Kcynia. 23261

Rysownik
technik, konstrukcji żelaznych potrzebny natychmiast. Demontaż mostu przez Wisłę, Inż. Leszek Muszyński. (23257

Krawczyń
do maszyn elektrycznych przyjmuje „Industrja“ Kujawska 124. 23517

Na stałą posadę
poszukuję do mego warsztatu mechanicznego, dzielnego i rzetelnego czeladnika mechanicznego do samodzielnego prowadzenia mego warsztatu. Zakres pracy: (toczenie, reperacje rowerów, maszyn do szycia i reperacji samochodów. Zgł. do J. Giersch, skład rowerów, Chojnice. (23442

Karmelkarz
samodzielny, z dłuższą praktyką, na wszelkie wyroby cukrowe jak: mocno napełniane, plastyki, roksy i t. p. za wysokiem wynagrodzenie potrzebny natychmiast, posada stała! oraz 10 dziewcząt powyżej lat 18, które w podobnem przedsiębiorstwie pracowały. Fabryka wyrobów cukrowych, Bracia Tysler, Dworcowa 52. (12497

Wojażer
do rozwożenia art. piśm. i galant. zaraz potrzebny. Kaucja wymagana. Posada stała. Oferty pod „Wojażer“ do filji Dziennika. 12653

Nauczycielkę
wychowawczynię z francuskim do uczennicy 4 klasy poszukuję. Pomorska 11, II piętro lewo, od 4 do 6. 23580

Książkowa
doświadczona z branży kolonjalnej może się zgłosić Oferty piśmienne z odpisami świadectw do: Bydgoszcz, Fabryka Makaronu Józef Häusler Chrobrego 20 23357

Fryzjerka
na stałą posadę, 230 zł pensji miesięcznie lub na 50 procent poszukuję zaraz. Kubiszewski, Gdynia, Świętojańska 64. (23265

Ekspedjent
młodszy, dzielny, do oddziału bławatów i konfekcji męskiej oraz ekspedjentka sztarsza, dzielna, do oddziału towarów drobnych i konfekcji damskiej potrzebni zaraz lub od 15. IX. br. Oferty z odpisem świadectw, podaniem pretensji i fotografją skierować do St. Zuralski, bławaty i konfekcja, Wąbrzeźno, Pom. 23380

Poljer
i doskonały robotnik maszynowy do obróbki drzewa potrzebni. Grudziądzka 13. (12669

Fryzjerkę
dzielną poszukuję zaraz. A. Rzeźnikowski, Kościerzyna (Pom.), ul. Gdańska 16. (23252

Fryzjerkę
i pomocnika szuka. — P. Glatz, Gdańska 13. (12976

Pomocnik
cukierniczy, samodzielny i prędki pracownik potrzebny od 15. 9. 28 r. Zgł. z odpis. świadectw i żądanej pensji przyjmuję. Wład. Frąckowski, cuk. i kaw., Chełmno (Pom.) 23442

Poszukuję
zaraz lub później dzielnego pomocnika fryzjerskiego znającego ondolację i wolontarjusza za wynagrodzeniem. R. Schewe, Sępólno. 23570

Poszukuje
czeladnika rzeźnickiego, który jako pierwsza siła samodzielnie pracuje pierwszorzędne wędliny i drugiego młodszego. Zgłosz. pod „129“ do Dz. Bydg. 23378

Dziewczyna
do 4 letniego dziecka i do prac domowych zaraz potrzebna. Dr. Fischoeder, Jagiellońska 18. 12984

Panna — uczenica
potrzebna. Śniadeckich nr. 21, papier i zabawki. 12766

Dziewczynka
potrzebna zaraz do małego dziecka w Bydgoszczy. — Zgł. Rupniewska, Zalesie Kotomierz. (12988

Młode
dziewczę do wszelkich prac potrzebne. Sumsalski, Kwiatowa 14. (12953

Dziewczyna
do prac domowych zaraz potrzebna. Krakowska 17, II, Antczak. 23569

Panienki
do wyrabiania siatek na włosy na stałe zatrudnienie potrzebne. Demitter, Król. Jadwigi 5. 23526

Dziewczę
do dzieci potrzebne Cieszkowskiego 14, II p. prawo. 12960

Potrzebna
służąca przychodnia do wszystkiego z dobrem gotowaniem do dwojga osób. Wiad. od 4—5 po południu, ul. Sienkiewicza 50, II piętro. 23145

Kucharka
umiejąca dobrze gotować, zaprawiać, czysta i sumienna potrzebna zaraz. Warunek dobre świadectwa. Zgł. z podaniem pretensji — adwokat Latanowicz, Nakło Dąbrowskiego 138. (12863

POSADY POSZUKIWA

Szofer
początkujący, inteligentny, trzeźwy, lat 32, poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłosz. skierować do Piotr Płotników, Działdowo, ulica Ogrodowa nr. 4. 23446

Elektromonter-szofer
poszukuje stałej posady na większym majątku do elektrowni, również do traktoru. Wiśniewski, Bydgoszcz, Grunwaldzka 25. 23579

Żeńska
aptekarska siła pomocnica z roczną praktyką, z dobrem świadectwem z lepszej rodziny poszukuje zaraz lub później celem dalszej praktyki stosownej posady za wynagrodzeniem. Łaskawe oferty proszę pod „Aptekarska“ do filji Dz. Bydg. (12978

Krawcowa (12974
poszukuje stałej posady jako początkująca od 15.9. Łaskawe zgł. do filji Dz. Byd. pod „Krawcowa 2“.

DZIERŻAWY

Wydzierżawię
cały dom z podwórzem, ogrodem owocowym i warzywnym ze składem kolonjalnym i urządzeniem, mieszkanie 3 pokojowe w mieście powiat Świecie zaraz. Zgł. do Jan Ledziński, Karbowo, p. Brodnica. 23462

Dzierżawa 62 mórg
ziemia pszenno-buraczana, dom masywny, dzierżawa na 8 lat, na Pomorzu tenuta 1.20 ctr. Do objęcia potrzeba 8.000 lub na sprzedaż cena 33.000, wpłaty 17.000, poleca „Pośrednictwo Czara“, Pomorska 3. (12970

Poszukuję
od 1. 10. br. ewtl. prędzej dobrze prosperującej restauracji i w dobrem położeniu. Zgł. z podaniem warunków dzierżawy proszę skierować do Dzien. Bydg. pod „J. S“. (23258

MIESZKANIA

Kto by
swoje 2—3 pokoj. mieszkanie położone w pobliżu Pl. Piastowskiego chciał na bezpłatne mieszkanie połączone z portjerstwem zamienić, ewentl. płacę koszta przeprowadzki. Gdzie wskaże filja Dzien. Bydg. 12919

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnię odda Pośrednictwo Kurnatowski, Ogrodowa 2. (12993

Mieszkania
każdej wielkości poszukuje stale Pośrednictwo Kurnatowski, Ogrodowa 2 12992

POKOJE

Przyjmę
uczni na stancję. Zgłoszenia Grudziądz, ul. Mickiewicza 4, skład cukierków. 23214

Stancja.
Prof. gimnazjum przyjmie na stancję uczennicę. Pianino, ewtl. pomoc w nauce. Ul. Matejki 8, parter. 12990

Przyjmę
uczni lub uczennice na stancję z utrzymaniem i opieką. Toruńska 184, II lewo. 23567

Przyjmę
na stancję uczenice, troskliwa opieka oraz pomoc w nauce. Hetmańska 12, II ptr. lewo. (12987

Stancja
dla uczni lub uczonnic z troskliwą opieką i dobrem odżywianiem. Petersona 6, parter prawo. 23368

Przyjmę
uczni lub uczenice na stancję. Toruńska 184, II lewo. (23342

Dwa pokoje
sypialka dębowa z balkonem i jadalnia elegancka ew. z używaniem kuchni zaraz do wynajęcia. Jackowskiego 20, II ptr. lewo. (12899

Poszukuję
pokoju umeblowanego z wejściem od klatki schodowej. Of. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 dla „Lekarza“. 12847

Pokoje
dla 3 panów. Jagiellońska 7a, parter prawo. 23388

Pokoje
dobrze umeblowane z utrzymaniem, telefon w domu do wynajęcia. Cieszkowskiego 17 I p. (23506

Pokój
dla panów do wynajęcia. Dworcowa 18c, III piętro lewo. (12946

Pokój
umebl. dla lepszej pani. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. 23575

Pokój
umebl. zaraz do wynajęcia. Podolska 20, parter prawo. (12965

Na wspólny
pokój przyjmę na stancję. Senatorska 39. (12969

Pokój
z używaniem fortepjanu dla panienki wynajmę. Królowej Jadwigi 13, I p. lewo. (12954

Ładny
pokój zaraz do wynajęcia. Sienkiewicza 39, parter lewo. 23582

Pokój
elegancko umebl. z telefonem i t. d. dla 2 panów zaraz do wynajęcia. Dworcowa 30, II ptr. lewo. 12923

Pokój
umebl. z osobnem wejściem dla inteligentnego pana. Gretza, Śniadeckich 33, III ptr. 12963

Pokój
umebl. dla inteligentnego pana zaraz do wynajęcia. Sienkiewicza 20, II ptr. 12814

Urzędnik
kolej. żonaty, bezdzietny poszukuje umebl. pokój z używaniem kuchni. Zgł. pod „Urzędnik“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 12979

Pokój
mały próżny poszukuje starsza pani. Zgłoszenia pod „N. M.“ filja Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (12977

ROZMAITE

Z Paryża
Wiednia, Berlina i Warszawy nadeszły naj wieższe mód mód ogólno sezonowena 1929 oraz na miesięczne na wrzesień, do księgarni, N. Gieryna PlacTeatralny 3. 23373

Książki szkolne
do wszystkich zakładów naukowych, materjały piśmienne w księg. N. Gieryna, Pl. Teatralny 3. 23372

Zawiadomienie!
Do wiadomości P. P. Restauratorów i osób zainteresowanych, zawiadamiamy, ze Związek pomocników Gastronomicznych z dniem 1 września został przeniesiony na Plac Piastowski nr. 2, tel. 1163. Biuro czynne od godz. 9 do 5 popoł. Polecamy się łaskawym względom W. Panów. 12854

Udziałowców
z kapitałem i współpracą przyjmie „Wiol“, Bydgoszcz, Sienkiewicza 44. 12927

Spólnika
poszukuję do mego spichlerza, wymiany zboża, sprzedaży mąki, ospy, śrutu i kupna zboża, lub oddam ów śpichlerz. Wymiana miesięczna 3.000 ctr sprzedaż większa ilość. Spichlerz jest dobrze zaprowadzony. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „H. G. C.“

Ostrzeżenie.
Ostrzegam przed wynajęciem mieszkania od lokatorów w nieruchomości Solna 4/5, Kościuszki 2, bez mego zezwolenia. Właścicielka domów. Grudziądz. (23549

Spólnika
lub spólniczki do mego dobrze prosperującego handlu z gotówką od 4 do 6 tys. zł poszukuję. Zgł. do Dz. Bydg. pod A. B. 25. 23511

Poszukuję
spólnika (ę) z kapitałem 3.000 zł niezależne do powiększenia kawiarni. Zgł. do filji Dz. Bydg. Toruń pod „353“ (23542

Kocikowski Antoni
(krawiec) proszę zaraz zgłosić się we ważnej sprawie. Długa 19, Murawski. (23478

Przybłąkany
foxterjer suczka, odebrać Sobieskiego 11. 23547

MATRYMONJALNE

Rozwódka
zawrze znajomość z starszym int. panem w celu matrymonjalnym. Zgł. do filji Dz. Bydg. pod „Inteligentna 333“. (12859

Wdowa
inteligentna z kilku dziećmi, posiadająca większe gospodarstwo poszukuje dla braku znajomości na tej drodze męża z dobrem charakterem z lepszej rodziny. Agronoma wdowca lub kawalera od 35—40. Zgł. do filji Dz. Bydg. Toruń pod „Wdowa“. 23544

Skromny
inteligentny, światowiec, z branży kup., lat 24, który bywał w wszystkich krajach prócz Australji, szuka panny celem późniejszego ożenku. Panie, wdowy nie wykluczone, z odpowiednim posagiem lub z sklepem spoż. Rzecz honorowa. Anonimy do kosza. Łaskawe of. z fotografją, którą się zwraca do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „4. 13. 2.“ (12991

Dla siostry
lat 27, przystojnej, wykształconej, posiadającej 8000 zł i wyprawę szukam towarzysza życia Nauczyciele i wyżsi urzędnicy mają pierwszeństwo. Of. z fotografją do filji Dzien. Bydg. pod „Przystojna 27“. 12995

W niedzielę, dnia 2 września b. r., o godz. 1-szej w nocy zmarł

ś. p.

Józef Piechocki

naczelnik Urzędu Poczt.-Telegr. Białośliwie

w 37 roku życia.

Zmarły był jednym z najgorliwszych członków naszego związku.

Zachowamy Go w pamięci jako przykład dla innych.

Związki prac. P. P. T. T. urzędników i niższych funkcjonarjuszy kół miejscowych Nakło.

Nakło, w wrześniu 1928 r.

Pogrzeb odbędzie się w środę, 5 września, o godzinie 9-tej rano. 23716

Dnia 31 sierpnia 1928 r. o godzinie $5^3/_4$ po południu zasnęła w Bogu po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza matka, teściowa i babcia, śp.

Anna z Wiśniewskich Müller

przeżywszy lat 74, o czem zawiadamia w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina Müllerów.

Ostromecko, dnia 31 sierpnia 1928 r.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 4 września br. o godzinie 9 przed południem. (12981

Dnia 2 września br. zasnął w Bogu nagle śp.

Józef Piechocki

Naczelnik Urzędu Pocztowego Białośliwie.

W Zmarłym tracimy naszego dobrego i życzliwego przełożonego, który zaskarbił sobie uznanie i szacunek.

Cześć Jego pamięci!

Pracownicy Urzędu Pocztowego Białośliwie.

Pogrzeb odbędzie się dnia 5-go b. m. o godz. 9-tej z domu żałoby. 23718

W dniu 2-go września b. r. o godz. 1-szej rano zmarł po krótkich cierpieniach ś. p.

Józef Piechocki

naczelnik urzędu poczt.-telegr. w Białośliwiu

w 37 roku życia, o czem zawiadamia w ciężkim smutku pogrążona

Żona, matka i rodzeństwo.

Białośliwie, Wąbrzeźno.

Pogrzeb odbędzie się dnia 5-go września b. r. o godz. 9-tej z domu żałoby. (23729

Wróciłem

Dr. Czablewski

ulica Gdańska 5. Telefon nr. 889.

12865)

Auto

używane, lecz w dobrym stanie kupię. Opis, cena i warunki pod „Auto S S.“ do Dz. Bydg. (23597

Wróciłam

L. Radkowa

Pracownia sukien damskich **„Chic Parisien“. Gdańska 156. Tel. 835.**

Powróciłem

Dr. Eckert

23376

KSIĄŻKI

SZKOLNE

do wszystkich zakładów naukowych, materjały piśmienne **w księgarni N. Gieryna,** Pl. Teatralny 3.

23524

Młyn

parowy lub **wodny** możliwie większy do wydzierżawienia **poszukiwany.** Łask. zgł. z podaniem bliższych szczegółów i warunków prosimy nadesłać pod adr. **Rawicz** (Wielkopolska) skrz. pocztowa 22. 2307.

Kupię

motor

spalinowy od 12—16 K. M. 23610

A. Jaworski

Promenada nr. 8.

Michał Piechowiak

Długa 8 magazyn mebli tel. 1651

zaprzysiężony taksator i licytator ruchomości wszelk. rodzaju

uskutecznia także taksy, licytacje prywatne, spadkowe i sądowe. (18087

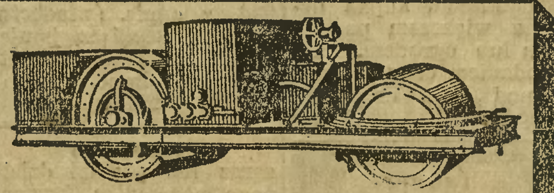
Patenty

rzecznik patentowy

F. Winnicki, inż. dypl.

wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą.

Bydgoszcz, Konarskiego 2. 14874

Walce motorowe drogowe

23634) do natychmiastowej dostawy

NILS BARRÉN Sp. z o. o.

Warszawa, Kopernika 13, tel. 52-05.

Pomorska Wystawa Ogrodniczo - Przemysłowa

28 lipiec **w Toruniu.** 4 październik 28 r.

Zwiedzajcie

III. pokaz w hali

od 1—5 września.

Dekoracje zastaw stołowych dla pań i zakładów gastronomicznych oraz pokaz wiązanek bukietowych, wieńców i t. p.

Zniżki kolejowe. (23547) **Informacje udzieli biuro.**

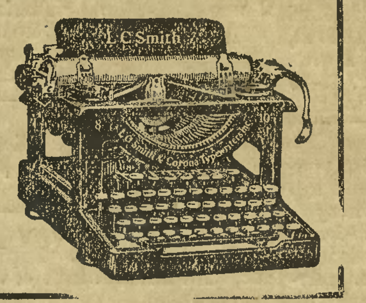
Wyjeżdżam na

Wystawę Radja w Berlinie.

Poczekajcie z waszemi zakupami

Przywiozę **najnowsze** rzeczy

Gdańsk, Koblenmarkt Nr. 8. Telefon 22706. (23273

L. C. Smith-Bros

Jedyna amerykańska maszyna do pisania

z łożyskami kulkowemi

zupełnie cicho pisząca, najlżejsze uderzenia. — Żądajcie oferty.

Bracia Hohn i S-ka, Bielsko

Przedst. Świadek Stefan, Poznań, Przemysłowa 40. Tel. 1553.

23633)

Folwark w Bydgoszczy

prywatny, wprost od właściciela, 92 mórg w tem 20 łąki i pastwiska, sad 70 drzew, wila 8 pokoi, dom dla służby i stajnia murowane, stodoła drewniana, budynki i sad otoczone nowym parkanem, inwentarz martwy nadkompletny, żywy 12 krów, 3 konie. Cena 110.000 zł, wpłaty 90.000, reszta na 10 lat z 10 proc. Zgłosz. do Dziennika Bydgoskiego pod „Piękna posiadłość“. 23595

Do mego składu towarów krótkich, białych, wełnianych oraz oddziału tapiseryjn. **poszukuję** od 1. 10. 28

panienkę jako pierwszą siłę

obeznaną w branży. Tylko pierwszorzędne siły zechcą przesłać oferty z podaniem pensji do

23664) **LUDWIG RASCH, Chojnice (Pom.)**

Ekspedjentki

do składu kawy i cukierków natychmiast lub od 1. X. 1928 roku **potrzebne.** Zgłosz. pod „Ekspedjentki“ do filji Dziennika Bydgoskiego Dworcowa nr. 2. 12779

Ekspedjentka i ekspedjent

do konfekcji damskiej wzgl. męskiej **zaraz potrzebni.** Oferty z odpisami świadectw oraz wymaganej pensji do

„ŹRÓDŁO“, Bydgoszcz, ul. Długa nr. 19.

Laborant

do gabinetu chemicznego **potrzebny natychmiast.** Pożądane ukończenie 6 klas gimnazjalnych i praktyka drogeryjna. Płaca podług umowy. Zgłoszenia między 11—12 w Dyrekcji 23672

Miejskiego Gimnazjum Mat.-Przyrod. M. Kopernika w Bydgoszczy.

Czytajcie „Dziennik Bydgoski“.

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 łamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25 % dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20 % drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.